K-5-6-52
Koussânea Véddey
INDOCHINE FRANÇAISE RÉGIE

ព្រះរាជអាណាចក្រ កម្ពុជា

មន្ទីរស្ដីការក្រសួងសិក្សាធិការ

ទស្សនាវដ្ដី

សម្រាប់

គ្រូបង្រៀន

ឆ្នាំទី ៣ លេខ ៩

ខែ មិថុនា កក្កដា ព.ស. ២៤៩៥

ឆ្នាំសិក្សា ១៩៥១ - ១៩៥២.

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

មន្ទីរស្តីការ ក្រសួងសិក្សាធិការ

ទស្សនាវដ្តី សម្រាប់ គ្រូបង្រៀន

បញ្ជីរឿង

ទំព័រ

ឧត្តមដ្ឋាន - មធ្យមដ្ឋានទី ២ ភាសា ៣

មធ្យមដ្ឋានទី ១ អាទិកដ្ឋាន ភាសា ១១

កុមារដ្ឋាន - បរិច្ឆណដ្ឋាន ភាសា ២៣

អាទិកដ្ឋាន – មធ្យមដ្ឋានទី ១ – នព្វន្ត – រង្វាស់រង្វាល់

ធរណីមាណសាស្ត្រ ៣១

កុមារដ្ឋាន បរិច្ឆណដ្ឋា - នព្វន្ត - រង្វាស់រង្វាល់ ៤១

អាទិកដ្ឋាន - មធ្យមដ្ឋានទី ១ - វត្ថុស្វាធ្យាយន៍ - វិធីបង្ការរោគ ៤៥

បរិច្ឆណដ្ឋាន - កុមារដ្ឋាន - វត្ថុស្វាធ្យាយន៍ វិធីបង្ការរោគ ៥០

លោកនីតិ សំរាប់គ្រប់ថ្នាក់ ៥២

មេសូត្រត់មាត់ ៥៨

ឧត្តមដ្ឋាន

ភ្នំពេញ

ភ្នំពេញជាឋានទីមួយល្អប្រសើរនៅប្រទេសឥណ្ឌូចិន ៗ កន្លែងឋានីនេះជាទីស្ដុកស្ដម្ភ នៅចំទន្លេបែកជាបួន ដ៏មានសណ្ឋានដូចលានធំលំ អខាងមុខ ៗ ពីចំងាយតាមផ្លូវដើរទឹក គេឃើញក្រុងភ្នំពេញលេចឡើងដូចជាផ្ទូរសិលាសក្បុសបម្រុះពណ៌ខៀវស្រងាត់ហាក់ដូចថ្នាំដែលជាន់ផាត់ ៗ

កំពូលប្រាសាទខ្ពស់ផុតព្រឹក្សាមានសណ្ឋានដូចមកុដ ៗ លុះកាន់តែគេមកជិត ទើបគេឃើញក្រុងភ្នំពេញរីកឡើងបន្តិច ៗ មួងគេសំគាល់ច្បាស់នូវវត្ថុនានា ៗ នោះប៉ែកខាងត្បូងឬខាងស្ដាំភាពបែបសំដែងឡើងឲ្យគេស្គាល់ជាក្រុងខ្មែរដ៏ហោយនូវប្រាសាទមានដំបូល ក្បូរផ្ទុកស្រទាប់តម្រួតលើគ្នាជហ្វាល្ហក់ទៅចុងដំបូលដូចជាប្រមោយហោជាង មានពង់ជាត្រីកោណ ប្រកបទូវក្បៀរល្មំលេចស្លឹកផ្កាផ្ទៃវារពាក់ព័ន្ធរកិចរក្តុបជាល្បែតពស់គ្មានទាស់ក្នែក ៗ កំពូលដោលទៅលើមានសណ្ឋានជាមកុដដែលជាប្រធាននៃក្បាច់រចនាខ្មែរ ទីត្រង់នេះឯងជាវាំងហ្លួង ៗ បន្ទាប់ពីនោះប៉ែកទៅខាងត្បូងព្រះបរមរាជវាំង គេឃើញតែផ្ទះថ្មសព្រោងដ៏មានថ្នាក់ជាន់សង់ជាជួរផងវែង ៗ ដូច ៗ គ្នាសន្ធឹងបែរមករកមាគ៌ា ដែលកាត់

ខ្វែងគ្នាជាក្រឡាចត្រង្គជាផ្ទាំងផ្ទះនៅគ្រប់ក្រឡា ។ នោះខ្សែបរិវេណក្រៅចម្ងាយកន្លះគីឡូម៉ែត្រពីឯជើងទៅត្បូងនឹងមួយគីឡូម៉ែត្រពីឯជើងទៅឯលិច ទីក្រុងហ្នឹងឯងជាផ្សារដ៏មានមនុស្សទៅខ្វល់រវើមរវាមនូវយានជំនិះដែលត្រាច់ទៅមកពុំដែលដាច់ ។ ហួសពីដំបន់នេះទៅខាងជើងទៀតគេឃើញផ្ទះស្រឡះមួយ ៗ សង់នឹងថ្មតាមរបៀបសម័យដ៏មានកំពែងព័ទ្ធជុំវិញលំអនឹងសួនបុប្ផាដែលរុក្ខាតូបតំបេះ តែស្រស់ញញឹមខ្វះខ្ពស់ស្រោងស្រឹងឲ្យម្លប់ត្រៃឈើគួរជាទីដំរេកឲ្យបង់នៅ ។ នៅចំកណ្ដាលដំបន់នេះគេឃើញក្តូបមួយមានស្តូបលេចចេញខ្ពស់ត្រដែត ផុតអំពីគ្រឹះស្ថានបណ្ដាលឲ្យមានសេចក្ដីស្រងេះស្រងោចក្នុងចិត្ត ។ តំបន់ហ្នឹងហើយជាទីគ្រប់គ្រងរក្សាស្រុក ។ ពីនោះតទៅគេឃើញភូមិអ្នកស្រុកពុំអស់ពុំហើយមានផ្ទះសង់ហែតាមក្បែរមាត់ទន្លេដ៏មានពណ៌ខៀវស្រងាត់ ។ តាមក្បែរទន្លេ មាននាវាចតខ្លាន់ខ្លាប់ជង់ក្ដោងប្រូងប្រាងបំពង់ភ្លើងបង្ហុយផ្សែងគួរឲ្យមានទស្សនាពេកហោង ។

សេចក្ដីសំរាំង-ច-ឈុំ

ស្តុតាស្តម្ភៈ គុ-មាំមួន ជប្ជា: ន. ឈ្មោះគ្រឿងរចនាមួយយ៉ាងសំរាប់តាក់តែងដំបូលប្រាសាទ ចត្រង្គ: ន. ក្លាយមកពីសំ- ម. បា. ចតុរង្គ “មានអង្គ ៤” ឈ្មោះល្បែងមួយយ៉ាងមានកូន ៣២ សម្រាប់លេងដើរលើក្ដារ ៤ ជ្រុងមានក្រឡា ៦៤ ។

អក្ខរាវិរុទ្ធ= ស្តម្ភ (ម្ភ) ផ្លូវ (វ) ក្បួស (ស) ប្រាសាទ (ទ) មកុដ (ដ) ភាព (ព) ជញ្ញា (ញ្ញា) បត្រង្គ (ង្គ) បរិវេណ (ណ) ព័ន្ធ (ន្ធ) ក្បែរ (រ)

សួរចាំង.- រាជធានីកម្ពុជាស្ថិតនៅកន្លែងណា ។ ·គេមើលពីបម្លាយទៅឃើញអ្វីជាមុន ។ ព្រះរាជវាំងនៅប៉ែកខាងណានៃក្រុងភ្នំពេញ ។ ល ។

ក្រុងអង្គរ

កាលក្នុងកំឡុងសតវត្សរ៍ទី ៩ ទីងទី ១៣ នៃគ្រិស្តសករាជក្រុងកម្ពុជា ៗ ដែនមួយកបដោយបុទ្ធានុភាពខ្លាំងណាស់ ។ ខេមរៈជាតិជាន់នោះ បានកសាងសេនាសនៈដ៏ល្អ ៗ គួរស្ញែង ។ ក្រោយមកខ្មែរ ៗ បែកខ្ញែកពពួនគ្នាទៅប៉ែកកម្ពុជាខាងត្បូង ដោយទ័ពសៀមលុកលុយជាន់យកក្រុងអង្គរ គុហាសនៈដ៏ប្រសើរទាំងនោះក៏បោះបង់ចោលជាកន្លែងដែលព្រៃទន្ទ្រានលុបទៅ អ្នកប្រទេសអឺរុបទើបបានឃើញថ្វីដៃអស្ចារ្យនៃខ្មែរ ដែលរលត់បាត់មកជាយូរអង្វែងហើយដោយហេតុនោះ ។ លុះដល់មកគ្រិស្តសករាជ ១៩០៧ ក្រុងទេពបានបង្វែរអង្គរមកក្រុងកម្ពុជាវិញ ទើបរាជការឲ្យកាប់គ្រាយព្រៃដែលរួតរឹតប្រាសាទដ៏ធំ ៗ ខ្លះបានលេចចេញរូបរាងប៉ុណ្ណឹងឡើង ។ បណ្ដាសេនាសនៈខ្មែរបុរាណប្រាសាទអង្គរ

វត្តនៅគង់ទ្រង់ទ្រាយគ្រាន់បើជាងសេនាសនៈទាំងអស់ ៗ គេមានចិត្តស្មើងនឹងថ្នល់ល្អស្អាតរៀងហើយនូវកំពលថ្មលំអនឹងគុហាតូច ៗ តាំងនៅដោយអន្លើ ៗ តាមថ្នល់រហូតដល់ប្រាសាទដែលកើតឡើងពីពេញទង់តម្រួតជាថ្នាក់ ៣ ជាន់ ទ្រកំពូលខ្ពស់តាំងព្រាំក៏មានសណ្ឋានដូចមកុដល្អប្រសើរ ៗ គេឃើញតែថ្មបាក់បែកនៃខ្លួននាគរចនាជាបង្កាន់ដៃ ភ្ជាប់លើជើងទៀន ក្បាលនាគងើតឡើង មានសណ្ឋានដូចផ្ចិតបើក ៗ នៅជញ្ជាំងពេញទង មានក្បាច់ចម្លាក់រើករណ្ដាជារឿងរ៉ាវ ដែលយើងត្រិះរិះទៅ យើងអាចឃើញទំនៀមទំលាប់ ពីបុរាណដូចម្ដេច ៗ នៅខ្លោងទ្វារមានចំឡាក់រូបទេពអប្សរកំលូតល្វៃ ៗ

មានប្រាសាទ ច្រើននៅក្នុងទីអង្គរធំដែលជាភពនិវេសន៍ចាស់ ៗ នៅនោះមានព្រះដំណាក់ ដូចប្រាសាទបាយ័នដ៏មានកំពូលមុខព្រហ្មញញឹមអស់កប្បកល្បឈមទៅមហាទិសទាំងបួន ៗ ប្រាសាទខ្លះនៅកប់បាត់ក្នុងព្រៃនៅឡើយ ខ្លះលេចចេញបន្តិចបន្តួចដោយគេកាប់ឆ្ការខ្លះមានទំហំសម្បើម ប៉ុន្តែប្រាសាទទាំងអស់នោះសឹងជា សាងដោយលទ្ធិសាសនា ៗ ប្រាសាទអង្គរជាប្រាសាទល្អវិសេសមួយក្នុងលោក ៗ

(សេចក្ដីសំរាំង ច. ឈុំ)

ពន្យល់ពាក្យ

សតវត្ស = កាលកំណត់មួយជុំរយឆ្នាំ · មួយខួបរយឆ្នាំ ៗ

សេនាសនៈ (ម.ថ. សេនាសនៈ) ន. ទីដេកអង្គុយ

គុហា= (ម.ថ. គុហា) -ន. រូងធំដែលកើតឯងក្នុងភ្នំ

ក្រុងទេពៈ= ថៃឡង់ឌ៍ -ប្រទេសសៀម ។

រោងធង= រោងវែងជាបរិវេណព័ទ្ធជុំវិញប្រាសាទឬព្រះវិហារ ជាដើមមានទ្វារធំទាំង ៤ ទិស ។

ស្រីទេពអប្សរ= ស្រីមានសម្បុរស្រស់ផូរផង់ ស្រីសួគ៌

និវេសន៍= ទីសំរាប់នៅ ។ ព្រះរាជនិវេសន៍=ព្រះរាជដំណាក់ ។

បាយ័ន= ឈ្មោះប្រាសាទបុរាណមួយក្នុងកំពែងនគរធំ ។

កាប្បកល្ប=(ម.ថ.កាប់កាល់) កាលដែលតាំងនៅយូរអង្វែង ។

មជ្ឈមដ្ឋានទី ២

ស្ពានមុនីវង្ស

នៅវេលារថយន្តបត់វង់ ក្នុងតាមផ្លូវកោងកាត់ភូមិច្បារអំពៅសំដៅទៅទីក្រុងភ្នំពេញ បើអ្នកដំណើរ ងាកមើលទៅខាងលិចនឹងជាប់ភ្នែកទៅលើតួរាងរបស់មួយសទ្ធុង ដែលលេចចេញផុតពីចុងព្រឹក្សាទាំងឡាយៗ របស់នោះហាក់កាន់តែរីកទឹងខ្ពស់ឡើង នៅវេលាដែលគេកាន់តែទៅជិត អ្នកដំណើរដែលពុំសូវធ្លាប់ស្គាល់ទីក្រុង មិនសូវធ្លាប់ឃើញរបស់ចំឡែក

ថ្មី ៗ កើតមានសេចក្តីរំភើបក្នុងចិត្ត ដ្បិតធ្លល់នឹងតួចំឡែកនោះ ដូនកាលលេចឡើងជាសណ្ឋានដំបូលស្រួចខ្ពុំ ដូនកាលវែងរពឹតរពើង ឧបមាដូចជានាគមួយធំសម្បើម ៗ សេចក្តីសង្ស័យរលត់បាត់មួយរំពេច ដោយយល់ជាក់ថាជាស្ពាន គឺស្ពានមុនីវង្សដែលរាជការបានសង់រួចមកជាងម្ភៃឆ្នាំហើយ ស្ពាននេះវែងបណ្តោយបីរយម៉ែត្រ សង់កាត់ខ្វែងទន្លេ ទប់ទល់តនឹងទឹកហូរខ្លាញ់ក្លួបត្របាញ់ក្នុងរដូវវស្សា ៗ ស្ពាននេះបំកោងត្រង់កណ្តាល មានភាពជាស្នាមួយធំក្រៃលែងដែលយិតកោងមកហើយដោយដៃព្រានព្រៃមានឫទ្ធិ ៗ ដំបូលកណ្តាលខ្ពស់លៃ ហាក់នឹងសង្កត់ស្ពានតាំងមូល ទំលាក់ទម្ងន់ទៅលើចុងសងខាងឲ្យជ្រែងជាប់នៅ ៗ របស់ទាំងអស់ដែលកាត់ខ្វែង ទាញទន់យិតយោងទប់កម្លាំងគ្នាទៅវិញទៅមក ៗ បណ្តោយស្ពានចែកជាបីសង្កាត់ កណ្តាលធំទូលាយសំរាប់ឲ្យយានជំនិះផ្សេង ៗ បើកបរ សងខាងជាផ្លូវសំរាប់ឲ្យអ្នកថ្មើរជើង មានបង្កាន់ដៃជារបាំង ៗ គេនឹកអស្ចារ្យនឹងទម្ងន់ដែកធំម៉ឺង ៗ ដែលអាចលើកដាក់ផ្គងផ្គុំគ្នាឡើង ជាតួស្ពានមួយយ៉ាងសម្បើមយ៉ាងល្អឯកនៅស្រុកខ្មែរ ៗ គឺដោយហេតុតែស្ពាននេះហើយ ដំណើរទៅមកនៃអ្នកស្រុកខាងត្រើយភ្នំពេញនឹងអ្នកខាងត្រើយម្ខាង នៃទន្លេបាសាក់ធ្វើបានដោយស្រួល ស្ពាននេះជារបស់មានប្រយោជន៍យ៉ាងសំខាន់ ដល់ការដឹកនាំផលប្រយោជន៍

ក្នុងស្រុក ឬក្រៅស្រុកចូលទៅទីក្រុងភ្នំពេញ ។

(សេចក្ដីសំកាំង ប. ឈុំ)

ពន្យល់ពាក្យ

សន្ទុង= សត្វស់វែង

រពើតរពើង= ដំបូលស្ពានមិនស្មើ គឺខ្ពស់ទាបខ្ពស់ទាប ។

ឫទ្ធិ= (ម. ថ. រិត) ន. អំណាច

លវៃ= ដែលវែងស្រលូត

ផលប្រយោជន៍= ទំនិញឬធនធានកើតឡើងពីព្រះធរណី....

វេវចនៈ= ភាព= បែបបទ-លំនាំ-ឫកពា-សណ្ឋាន-ទ្រង់ទ្រាយ ។

សទិសសព្ទៈ លេច ក. លេចសំដី ។ លេច គុ. ភ្លមលេច ។ លេច ន. ដំបៅលេច ។ លិច កិ. ថ្ងៃលិច ។ លិច ន. ទិសខាងលិច ។

អក្ខរាវិរុទ្ធ= រថ (ថ), នាគ (គ), ហូរ (រ), វិស្សា (ស្សា) ឫទ្ធិ (ទ្ធិ) ចៀរ (រ) ។

ចេតិយភ្នំពេញ

ទស្សនាអំពីចម្ងាយមកទីក្រុងភ្នំពេញ យើងឃើញស្តូបមួយខ្ពស់ផុតទីព្រឹក្សា នឹងគេហដ្ឋានទាំងឡាយ សញ្ញាណាំងយើងឲ្យដឹងថាហ្នឹងហើយជាក្រុងភ្នំពេញ ។ សេចក្ដីទុក្ខម្នេញក្នុងដំណើរក៏រសាយ បង្កើតសេចក្ដីរីករាយចង់តែស្រូតរូតឲ្យឆាប់ដល់ ៖

ព្រះចេតិយ រាងស្តុកស្តម្ភ ទំហំសមទឹងកំពស់ប្រហែលសាមសិប ម៉ែត្រដោយប្រមាណ ។ តួអង្គធំកំភាយ គាយស្រួលជាទ្រង់ផ្កាត្រកួន គង់លើបល្ល័ង្ក តាំងជាទ្រនាប់ខ្សាប់បីជាន់ ដ៏មានជ្រុងសរពើសព្វត្រង់ សង្កត់លើក្តួបមួយ ។ ពីលើអង្គមានកំពូលដោលទៅលើរៀវស្រួល ស្រួចចាល់ផាច់ រចនាជាក្បាច់រួតកន្ទុតបំផុតនឹងត្រយូងចេកភ្ញើនឹងឈើ តាត្រៅ ។

តាំងពីគាត្តួតល្អួតលា រហូតមកដល់យើង ស្តូបនេះនៅតែឈរ ខ្ពស់ត្រដែត ដ៏មានទំហំធំសមៀមមានបុប្ផានុភាពលើទីក្រុងភ្នំពេញ ។ ដោយទំនាយនៃស្រុកទឹងបានស្តូបនេះ ជាមង្គលអ្វីមួយបណ្តាលឲ្យរាជការ រៀបតុបតែងក្នុងរាជ្យព្រះបាទសម្តេចព្រះនរោត្តម ។ ព្រះវិហារកសាងឡើងដោយឥដ្ឋ គ្រឿងឈើប្រក់ក្បឿងមានដំណើរកាច់រចនារូបនាគជាបង្កាន់ដៃតាមរបៀបអង្គរ មានមាត់ព័ទ្ធវិលវ័ណ្ឌដល់កំពូលភ្នំ ទីងសួនច្បារនូវរុក្ខជាតិនានា មានទ្រង់ចិញ្ចឹមសត្វព្រៃ គឺបក្សាបក្សីនូវចរង្គសត្វម្រឹគាម្រឹគី ព្រះវិហារទឹងសួនច្បារសឹងជាបរិវារ លំអព្រះចេតិយភ្នំពេញ ដ៏ជាគោលចារិក តែងបង្កើតសិរីសួស្តីមង្គលដល់ស្រុកខ្មែរនេះឯង ។

សេចក្តីសំរាង ប. ឈុំ

ឧស្សុគ្គា= ការឃើញ ។ ស្តូប = ន. ទំហានធ្វើដោយឥដ្ឋ ប្តូច

សម្រាប់បញ្ចុះធាតុ   គេហដ្ឋាន ឬ គេហស្ថាន= ន. ផ្ទះនានា

ចេតិយ= ទីដែលគេគោរពបូជាដូចដើមឈើធំក្តី មានថ្មធំក្តី គេសន្មត់ជឿថាជាសក្តិសិទ្ធិគេតែងធ្វើសក្ការបូជា គោរពក៏ហៅថាចេតិយទាំងអស់ ។

ស្តុកស្តម្ភ= រឹងមាំមួន សរពើស្យូត្រ ឬ សារពើស្យូត្រ= ន. ការរចនាមួយបែបមានសណ្ឋានរបត់ញោចជាប្រជុំ ៗ ទរង្គសត្វ ន, សត្វលូន

សួរបោទ អ្នកសំគាល់ទីក្រុងភ្នំពេញពីចម្ងាយដោយសារអ្វី? ។ ព្រះរាជធានីភ្នំពេញនៅត្រង់ណា? ។ ស្តូបនោះគេបានរៀបតុបតែងក្នុងពង្សក្សត្រិយ៍ណា ។ ស្តូបនិងចេតិយខុសគ្នាដូចម្តេចខ្លះ? ។

មជ្ឈិមដ្ឋានទី ២

រៀនមើល - ហាត់ភាសា

រឿងត្មាត ឆ្មានិងបក្សី

នៅក្បែរត្រើយទន្លេគង្គា មានជ្រៃមួយដើមធំ មែកត្រសុំត្រសាយសាខាធំហើយដោយព្រាន់ជាទីអាស្រ័យនៅនៃបក្សីនិងត្មាតមួយ ៗ ដោយ

កម្មអាក្រក់ឲ្យផល តាគនោះក៏ទៅជាខ្វាក់ងងឹតងងល់ ក្របករេចរិលអស់រលីង ៗ បក្សីជាតិទាំងឡាយដែលអាស្រ័យនៅនាដើមជ្រៃនោះ មានចិត្តអាណិតអាសូរ តែងរំលែកចែកអាហារខ្លួនបន្តិច ៗ ម្នាក់ឲ្យដល់តាគនោះ ជួយចិញ្ចឹមឲ្យមានជីវិតរស់នៅ ។

គ្រានោះមានឆ្មាមួយ ចូលមករកចាប់កូនបក្សីស៊ីជាអាហារ នៅក្នុងព្រៃឈើនោះ ។ កូនបក្សីទាំងឡាយកាលឃើញឆ្មាដើរចូលមក ក៏ភិតភ័យរន្ធត់រត់ច្រូច្រាកោលាហលពេញទាំងព្រៃ ៗ តាគបានឮសូរសម្លេងអឺងកងខ្ទៀវខ្ញាដូច្នោះក៏ស្រែកសួរទៅថា ៖ "អាណាមកធ្វើអ្វីឲ្យជ្រួលច្របល់របល់ដូច្នេះ? " ឆ្មាសម្លឹងមើលទៅឃើញតាគក៏តក់ស្លុតញាប់ញ័រក្នុងចិត្ត ហើយគិតថា ៖ "ឱ អាតាអញដល់គ្រោះស្លាប់ហើយតើ" តែថាដរាបណាក្ដីភយន្ដរាយមិនទាន់មកដល់ទេ, ដរាបនោះ បុគ្គលគប្បីប្រុងប្រយ័ត្នដល់ភ័យនោះ បើក្ដីភយន្ដរាយមកដល់ហើយ បុគ្គលគប្បីក្លាហានតស៊ូនឹងភ័យនោះ តាមគំនិតខ្លួនដែលបានគិតទុកមុនស្រេចហើយ ។

ឥឡូវនេះ អាតាអញចូលមកខកខ្លួនដល់ជិតក្ដីស្លាប់ហើយ នឹងថយទៅក្រោយវិញក៏មិនបាន, ណ្ហើយចុះបើមានហេតុយ៉ាងណាកើតឡើងក៏តាមការណ៍ចុះ អាតាអញនឹងចូលទៅឲ្យដល់តាគ វ៉ៃអែបឲ្យស្និទ្ធសិន ៗ ឆ្មារកឧបាយឃើញដូច្នេះហើយក៏ចូលទៅជិតតាគពោលពាក្យសំពះសួរថា

“បពិត្រលោកម្ចាស់, ខ្ញុំបាទសូមជំរាបសួរ” ។ ត្មាតសួរថា “ឯងជាអ្វី?” ឆ្មាឆ្លើយតបថា “ខ្ញុំបាទជាសត្វឆ្មា” ត្មាតក៏ហែងថា “នែសត្វចង្រៃ ចូរថយចេញឲ្យឆ្ងាយទៅ បើមិនថយចេញទេ អាឯងត្រូវគ្រោះស្លាប់ឥឡូវមិនខាន” ។

ឆ្មានិយាយអង្វរថា “សូមលោកស្តាប់ពាក្យខ្ញុំបាទសិនកាលបើឃើញថាគួរសម្លាប់ ខ្ញុំបាទក៏សុខចិត្តទទួលស្លាប់ឥតប្រកែក” ។

អាននឹងពន្យល់ពាក្យ

ភយន្តរាយ = (ភ័យយ័នត:រ៉ាយ) ន. អន្តរាយដែលគួរខ្លាច, អន្តរាយយ៉ាងសម្បើម ។

ជ្រៃ = ឈ្មោះឈើមានដ័រ ពួកពោធិ ពួកល្វា មានពួរយើករយាក ឫព័ទ្ធព័ន្ធ ជ្រៃមានច្រើនយ៉ាង គឺ ជ្រៃពោធិ ជ្រៃក្រឹម ជ្រៃលៀប ជ្រៃត្រាង។

ព្រង់ = ន. រន្ធ, ប្រហោង: ព្រង់ដាស ។

ត្មាត = ន. ឈ្មោះសត្វស្លាបធំ បរិភោគសាកអសុភជាអាហារ

កោលាហល = (ម. ថ. កោឡាហល់) ន. សេចក្តីភ្ញាក់ផ្អើល, ជ្រួលជ្រើម ។

រឿងត្មាត, ឆ្មា នឹងបក្សី (តបប់)

ត្មាតស្តាប់ហើយនិយាយថា ‹‹ មើលនិយាយមកមើល អាឯង

ចូលមកនេះត្រូវការរកអ្វី ? >> ។ ឆ្មាឆ្លើយថា ខ្ញុំបាទនៅត្រើយទន្លេគង្គានេះឯង ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ជាប្រក្រតីមិនហ៊ានស៊ីសាច់ឈាម-ទេ ខ្ញុំបាទបានឮហ្វូងបក្សីជាតិសរសើរកិត្តិគុណលោក ចំពោះមុខខ្ញុំបាទជារឿយៗ ថាលោកជាអ្នកចេះដឹងច្រើន ចិត្តធ្ងន់ក្នុងធម៌ល្អ ទុកចិត្តស្និទ្ធស្នេហាយកជាវិស្វាសៈបាន ហេតុនេះបានជាខ្ញុំបាទមានចិត្តត្រេកអរចង់ចូលមកគ្រង់គ្រាប់ស្តាប់ធម៌ រៀនវិជ្ជាច្បាប់គតិលោក គតិធម៌ អំពីសំណាក់លោកដែលជាបុគ្គលចាស់ព្រឹទ្ធាចារ្យ មានការចេះដឹងស្ទាត់ជំ-នាញ ប្រសប់ប៉ុនប៉ាក្នុងវិជ្ជាផ្សេងៗ ហេតុអ្វីក៏លោកបែរទៅជារករឿងកាប់សម្លាប់ខ្ញុំបាទដែលជាភ្ញៀវទៅវិញ, ព្រោះជាបុគ្គលគប្បីធ្វើបដិសណ្ឋារចំពោះភ្ញៀវ ទោះបីភ្ញៀវនោះជាសត្រូវដែលមកដល់ផ្ទះហើយ ដូចព្រឹក្សជាតិតែងឡូមបាំងទីសំចតមិនរើសមុខ សូម្បីអ្នកកាប់ឈើក៏ដោយ, ម្យ៉ាងទៀតភ្ញៀវវិលត្រឡប់ចេញពីផ្ទះអ្នកណាដោយក្តីក្តៅក្រហាយចិត្ត ភ្ញៀវនោះឈ្មោះថាប្រគល់ឲ្យនូវបាបអប្បមង្គលដល់អ្នកម្ចាស់ផ្ទះនោះ ។

ត្មាតនិយាយកាត់ថា : << ឲ្យតែឈ្មោះថាឆ្មាហើយ សុទ្ធតែចូលចិត្តស៊ីសាច់ទៅជាអាហារទាំងអស់ នៅក្នុងព្រៃដើមជ្រៃនេះ មានសុទ្ធតែបក្សីអាស្រ័យនៅ ហេតុនេះបានជាអញហាមឃាត់យ៉ាងនេះ >> ។

ឆ្មាស្តាប់ពាក្យត្មាតហើយ ក៏ស្រពោនទនដាក់មុខ យកដើងមុខ

ស្អាបត្រចៀកតាំងសងខាង ក្រោបសំពះនិយាយបញ្ជាក់ថា ខ្ញុំបាទបាន សិក្សាគម្ពីរធម្មសាស្ត្រចប់អស់ជើងហើយ រួមសេចក្តីមកនៅត្រឹមតែមួយ-មាត់គឺ "អហិំសា" ការមិនបៀតបៀនគេ ជាធម៌ប្រសើរក្រៃលែង ។

កាលបើឆ្មានិយាយបន្ទន់ចិត្តត្មាត ឲ្យជឿជាក់ដោយប្រការផ្សេងៗ-ហើយ ក៏សសៀរចូលទៅក្នុងព្រង់ជ្រៃនោះបាន ក៏តាំងតែចាប់កូនបក្សី យកមកហែកស៊ីរាល់ៗថ្ងៃ ។

ឯបក្សីទាំងឡាយដែលឆ្មាស៊ីកូន ក៏យំសោកខ្សៀវខ្សា ប្រជុំគ្នាសើប សួរគដំណើរដើមទងនៃការបាត់បង់កូន ។ ឯឆ្មាលុះបានដឹងរឿងនោះ-ហើយ ក៏បោលចេញពីព្រង់ជ្រៃទៅខាងក្រៅភ្លាម បក្សីទាំងឡាយ បបួលគ្នាគយគន់មើលប្រទះឃើញតែឆ្អឹងកូននៅក្នុងព្រង់ដើមជ្រៃនោះ ក៏ចោទប្រកាន់ត្មាតចាស់នោះថា « ត្មាតខ្វាក់កញ្ចាស់នេះឯងដែលស៊ីកូនរបស់យើង » ទើបព្រួតគ្នាសម្លាប់ត្មាតចាស់ចោលបង់សៀតព្វដ៏កាលនោះទៅ ។

អាននិងពន្យល់ពាក្យ

ព្រហ្មចរិយធម៌ = (ម.ថ ព្រំម:ច រិយៈធ័រ) ន. ការប្រព្រឹត្តដ៏ប្រសើរ ។

វិស្សាសៈ = (ម ថ. វិសសាសៈ គុ. ដែលជាទីស្និទ្ធស្នាល ។

បដិសណ្ឋារ= (ម.ថ. ប:ដិសន់ឋារ:) ន. ការទទួលរាក់ទាក់ ។

ធម្មសាស្ត្រ= (ម.ថ. ធ័ម:សាស) ន. ឈ្មោះគម្ពីរមួយដែលមានសេចក្ដីសំដែងអំពីយុត្តិធម៌ ។

អហឹសា= (ម.ថ អ:ហឹង៍សា) ន. ការមិនបៀតបៀន ។ គ្នាតបង់ជីវិត ព្រោះគប់មិត្រអាក្រក់ ដូចមានភាសិតបុរាណ ថា៖

កុំទុកចិត្តបរទេស កុំទុកចិត្តអកនៃស្រម័ កុំទុកចិត្តអកប្រាយ..... ។

(សាស្ត្រាច្បាប់ត្រីនេត្រ) ។

រាជិកជ្ជន

បង្រៀនពាក្យនឹងភាសា

អាទិត្យទី ១ អំពីពេលវេលា

នាម= ថ្ងៃ, យប់, អាទិត្យ, ខែ, ឆ្នាំ, មួយរំពេច, មួយស្របក់, ម៉ោង, នាទី, (មីនុត) វិនាទី, (សឺកុង)

គុណនាម— ភ្លឺ, ងងឹត, យូរ, ឆាប់, រហ័ស, យឺត, ឆ្នាំចាស់, ឆ្នាំថ្មី, ខែមុន, ខែក្រោយ, ដើមខែ, ចុងខែ, ។

កិរិយាសព្ទ= ខាតពេលវេលា, កត់ខែ, ថ្ងៃ, ឆ្នាំ, រាប់ខែ-ថ្ងៃ-ឆ្នាំ, មើលម៉ោង-នាទី, ថ្ងៃរះ, ថ្ងៃលិច, ៗ

ហាត់ភាសា ដែលហៅថាពេលវេលានោះគឺអ្វី? ក្នុង១ឆ្នាំមានប៉ុន្មានខែ? គឺខែអ្វីខ្លះ? ខ្មែរយើងរាប់ឆ្នាំជាប៉ុន្មាន? គឺឆ្នាំអ្វីខ្លះ? ក្នុងមួយអាទិត្យមានប៉ុន្មានថ្ងៃ? គឺថ្ងៃអ្វីខ្លះ? ក្នុងមួយខែមានប៉ុន្មានថ្ងៃ? ក្នុងមួយថ្ងៃមួយយប់មានប៉ុន្មានម៉ោង?

បង្រៀនមើល

អំពីពេលតាមរបៀបខ្មែរ

(សៀវភៅវត្តស្វាធ្យាយន៍បរិច្ឆណាដ្ឋានទំព័រ១០៨)

កែតម្រូវ= អាសដ្ឋ= អស្សុជ ៗ បឋមសាធ= បឋមាសាធ

សរសេរតាមសូត្រ

អំពីពេលវេលា

ដែលហៅថាពេលវេលានោះ គឺគេសម្រេចយកតាមកំណត់ដំណើរ

ព្រះធរណីវិលជុំវិញខ្លួនឯង ហើយនឹងវិលក្រឡឹងជុំវិញព្រះអាទិត្យផង ។ ពេលដែលព្រះធរណីវិលបានមួយជុំខ្លួនឯងនោះ ហៅថាមួយថ្ងៃមួយយប់ គឺម្ភៃបួនម៉ោង លុះព្រះធរណីវិលបានមួយជុំព្រះអាទិត្យ ទើបហៅថាមួយឆ្នាំ ។ មួយឆ្នាំមានបីរយហុកសិបប្រាំថ្ងៃ ឬហាសិបពីរអាទិត្យ ។

ដែលហៅថារដូវនោះ គឺកំណត់កំឡុងដែលខ្យល់អាកាសផ្លាស់ប្ដូរក្នុង ១ ឆ្នាំ ៗ ។

សរសេរពាក្យពីបាក ដំណើរ - ព្រះធរណី - ព្រះអាទិត្យ - ម្ភៃ ហុកសិបប្រាំ - ហាសិបពីរ - ខ្យល់ផ្លាស់ប្ដូរ

តែងសេចក្ដី

ចូរអធិប្បាយអំពីអ្នកប្រើពេលវេលាដូចម្ដេច តាំងពីព្រលឹមរហូតដល់ព្រលប់ ។

ទំនងតែង

តាំងពីព្រលឹមរហូតដល់ពេលបាយ អ្នកធ្វើអ្វីខ្លះ? ចុះពេលល្ងាចទល់នឹងព្រលប់អ្នកធ្វើអ្វីទៀត ?

អក្សរផ្ចង់

បង្រៀនសរសេរអក្សរ "មូល, ឬខម"

អាទិត្យទី ២.— អំពីខ្យល់

នាម.— ខ្យល់, ខ្យល់កើយ, ខ្យល់ដំនោរ, ខ្យល់ព្យុះ, ព្យុះសង្ឃរា, ខ្យល់កំបុតត្បូង (ខ្យល់កួច) ខ្យល់ពីទិសឯជើង

គុណនាម.— រហើយត្រសៀក, ត្រជាក់, រងា តិច ខ្លាំង រំភើ, ខ្លាំងអស្ចារ្យ ៗ

កិរិយាសព្ទ.— ខ្យល់បក់តិច ៗ, ខ្យល់បក់ខ្លាំង, ខ្យល់កួចធូលី, ខ្យល់រលំរលើងដើមឈើ, បង្ហើរខ្ទង, បើកក្ដោង ៗ

បង្រៀនមើល

ខ្យល់បក់មកពីទិសខាងជើង

(សៀវភៅវិជ្ជាខេមរកា សាបរិច្ចណង្គនទំព័រ ៦៤)

សរសេរតាមសូត្រ

អំពីខ្យល់

កាលណាយើងឈរឬអង្គុយនៅកណ្តាលទីវាល ហាក់ដូចជាមានធម្មជាតិអ្វីមកប៉ះពាល់ខ្លួនយើងឲ្យល្ហើយ ធម្មជាតិនេះហៅថាខ្យល់ ។ ឯស្លឹកឈើដែលកំរើកទៅមកបាន នោះគឺខ្យល់បក់ ។ ខ្យល់បក់នេះជួនខ្លាំង ជួនតិច ខ្យល់បក់តិច ៗ ហៅថាខ្យល់ជំនោរ ខ្យល់បក់ខ្លាំងហៅថាព្យុះ កាលណាខ្យល់នោះបក់ខ្លាំងអស្ចារ្យ ហៅថាព្យុះសង្ឃរា ។

ខ្យល់ព្យុះអាចធ្វើឲ្យដើមឈើ ផ្ទះសម្បែង ទូក កប៉ាល់ វិនាសអន្តរាយបាន ។

ខ្យល់មានប្រយោជន៍ ដើម្បីឲ្យអ្នកដើរទូកសំពៅ បើកក្តោងលឿនទៅបានដោយងាយ ។

សរសេរពាក្យពិបាក.— ធម្មជាតិ - ខ្យល់ - ល្ហើយ - វាល - ព្យុះសង្ឃរា - វិនាសអន្តរាយ - អស្ចារ្យ - កប៉ាល់ - លឿន

តែងសេចក្ដី

ចូរអធិប្បាយអំពីខ្យល់ព្យុះតាមពាក្យចោទខាងក្រោមនេះ ៖

យ៉ាងដូចម្ដេចដែលហៅថាខ្យល់ព្យុះ ? នៅក្នុងរដូវណាដែលច្រើនមានខ្យល់ព្យុះ ? - ខ្យល់នោះបក់ពីទិសឯណា ? - មុននឹងមាន ខ្យល់នោះ អ្នកសំគាល់ឃើញមានហេតុអ្វីនៅលើមេឃ ? - វេលាខ្យល់នោះបក់មកអ្នកឮសូរដូចម្ដេចខ្លះ ? អ្នកឃើញមានអ្វីមកជាមួយផង ? - ខ្យល់នោះបណ្ដាលឲ្យមានហេតុដូចម្ដេចខ្លះ ? - នៅក្នុងភូមិអ្នក នៅក្នុងទន្លេ ? អ្នកចូលចិត្តនឹងខ្យល់នោះឬទេ ? ព្រោះអ្វី ? ។

បង្រៀនពាក្យនឹងភាសា

អាទិត្យទី៣.— អំពីភ្លៀង

នាម – ភ្លៀង, ផ្គរ, រន្ទះ, ផ្លេកបន្ទោរ, ឥន្ទធនូ, សន្សើម, គ្រាប់ភ្លៀង, ទឹកភ្លៀង ។

គុណ. ច្រើន, តិច, ស្រិប ៗ ប្រុយ ៗ, ទទឹក, ជោក, សើម ។

កិរិយា.– រាំងភ្លៀង, ភ្លៀងស្រក់តត់ៗ, ទឹកភ្លៀងដក់, ទឹកភ្លៀងជ្រាបទៅក្នុងដី, ត្រងទឹកភ្លៀង, ងូតទឹកភ្លៀង ។

អំពីនាឡិកា

នាម.– នាឡិកាយោល, នាឡិកាពក, នាឡិកាដក់, ផ្ទះនាឡិកា គ្រឿងនាឡិកា, ខ្សែឡាន, កូនសោ, ប៉ោល, ទ្រនិច, លេខ កញ្ចក់, ផៃ ។

គុណ.– ទៀង, យឺត, លឿន, គាំង, ខូច, ដាច់ឡាន, ថ្មី, ចាស់,

កិរិយា– មួលនាឡិកា ផ្ទៀងនាឡិកា ឬ ម៉ោង បង្វិលទ្រនិច មើលម៉ោង នាឡិកាដើរ នាឡិកាឈប់ (ងាប់)

សរសេរតាមសូត្រ

ទឹកភ្លៀងកើតមកអំពីពពក ឯពពកកើតឡើងអំពីចំហាយទឹកនៅវេលាដែលត្រូវកំដៅព្រះអាទិត្យ ប្រមូលផ្តុំគ្នាឡើងហើយអណ្តែតទៅឰដ៏អាកាស កាលណាពពកនោះរសាត់ទៅប្រទះនឹងខ្យល់ត្រជាក់ខ្លាំងក៏កកទៅជាទឹកហើយធ្លាក់មកជាទឹកភ្លៀង ទឹកភ្លៀងជ្រាបទៅក្នុងដីសំរាប់ចិញ្ចឹមរុក្ខជាតិទាំងឡាយ ឬផ្តុំគ្នាកើតបានជាដើមទឹកមួយចំណែកទៀតហូរធ្លាក់

ទៅក្នុងថ្លុក ត្រពាំង, បឹង, ស្ទឹង, ទន្លេ, សមុទ្រ ។ កាលមានភ្លៀងច្រើន តែងមានព្យុះ ផ្គរ (ផ្លេកបន្ទោរ ហើយនឹងរន្ទះផង ។

(ភ្លៀងគេសរសេរបានពីរយ៉ាង „ភ្លៀង ឬ ផ្លៀង" ។

ចូរអ្នកអធិប្បាយអំពីថ្ងៃមួយដែលមានភ្លៀងមួយមេយ៉ាងធំ ។ អ្នកបានឃើញដូចម្ដេចខ្លះ នៅវេលាមុនភ្លៀង វេលាកំពុងភ្លៀង វេលាក្រោយភ្លៀង? យោបល់របស់អ្នក?

អាទិត្យទី ៤ – (សូមសាបច្រៀនពីដើមឡើងវិញ) ។

កុមារដ្ឋាន

រៀនពាក្យនិងភាសា

អាទិត្យទី ១ – អំពីភូមិ

នាម – ភូមិ, ក្រុង, ផ្លូវធ្លា, ផ្ទះ, សាលារៀន, សាលាឃុំ, ទន្លេ, ព្រែក, បឹង, របង, ទ្រុងជ្រូក, ក្រោលគោក្របី, ដើមឈើ, ដំណាំ, ចេក ត្របែក, ក្រូច, ម្នាស់, ខ្នុរ ស្វាយ, ដូង, ស្លា, ត្នោត, អំពិល. កន្ទួត, សណ្ដាន់, ក្រសាំង, ខ្វិត, វាលស្រែចំការ,

គុណនាម – ឆ្ងាយ, ជិត, ធំ, ទូលាយ, ខ្ពស់, ទាប, ស្អាត, កខ្វក់, ច្រើន, តិច, ស្អុយ, ឆ្អេះ, ឆ្អាប, ។

កិរិយា – ដើរកាត់ទៅភូមិ, ចេញពីភូមិ, ចូលក្នុងក្រុងធំ, សង់ផ្ទះ, ដាំចេក, បោសសំអាតភូមិ, កាប់ឈើ, ធ្វើក្រោលក្របី, រុះរើទ្រុងជ្រូក, ចាក់ដីពេញថ្លុក, បុកពង្រាបដីភូមិ

ភាសា – ភូមិអ្នកឈ្មោះភូមិអ្វី? ភូមិនោះនៅខាងណាទីក្រុង? ឆ្ងាយឬជិត? ភូមិនោះធំឬតូច? ចង្អៀតឬទូលាយ? នៅភូមិនោះមានផ្ទះច្រើនឬតិច? ផ្ទះសង់ខ្ពស់ឬទាប? ដំបូលប្រក់អ្វី? ផ្ទះអ្នកនៅឆ្ងាយឬជិតសាលាឃុំ? នៅភូមិអ្នកមានសាលារៀនឬទេ? មានដើមឈើនិងដំណាំអ្វីខ្លះនៅក្នុងភូមិអ្នក?

អាទិត្យទី ២ អំពីវត្ត

នាម – ទីធ្លា កំពែង របង ខ្លោងទ្វារ ទន្លេ ផ្លូវធ្លា ដើមឈើ ព្រះវិហារ កុដិ សាលា ព្រះចេតិយ កំពូល កេងទូកង ខ្ទមអ្នកតា រានទេវតា អាស្រម ផ្ទះដូនជី ក្បាច់រចនា ដើមផ្កា ព្រះពុទ្ធរូប លោកសង្ឃ ឧបាសក ទាយក ។

គុណនាម – ធំ ទូលាយ ស្អាត ល្អ រលើប ខ្ពស់ ទាប ពបស្ទើ ស្រួច រុងរឿង ចុំចើង រន្ទាលប្រាលភ្លៅ ឆ្ងាយ ជិត

ត្រហាយ ក្រអូប ឈ្ងុយឈ្ងប់ ទ្រហឹងអឺងកង ក្ទឹព្រោងព្រាត ស្ងាត់ឈឹង ។

ភាសា -

សុំគ្រូតែងពាក្យចោទសួរសិស្សតាមរបៀបដែលយើងបានធ្វើពីអាទិត្យទី ១ ផងចុះ ។

អាទិត្យទី ៣ និងទី ៤= អំពីក្រុង

នាម= ផ្សារ ផ្លូវថ្នល់ ទន្លេ ព្រែក ស្ពាន ថុក ត្រពាំង ផ្ទះផ្សារ ផ្ទះលក់ទំនិញ គេហស្ថាន វត្តលោក វាំង សាលារៀន រោងម៉ាស៊ីនរោងជាងទង ជាងដែក ជាងឈើ សាលារចនា ចង្កៀងគោមអគ្គិសនី យានជំនិះផ្សេងៗ ជនានុជន ប្រដាប់ស្លៀកពាក់ ប្រដាប់ប្រើប្រាស់ ។

គុណនាម= រុងរឿង ថ្កុំថ្កើង ល្អ អាក្រក់ ស្អាត កខ្វក់ ធំទូលាយ ខ្ពស់ ស្រឡះ សម្បើម មាំ ស្រួល វែង សុខក្សេមក្សាន្ត ជិត ឆ្ងាយ ក្រហែងក្រហូង រាបស្មើ ច្រើនពោរពាស ខ្វាតខ្វែង ឈ្ងួរឆ ទ្រហឹងអឺងកង ចង្អៀតតានតាប់ រំពងខ្ទរខ្ទា គ្រឹកគ្រេង ។

កិរិយា= រៀបចំទីក្រុង ចាក់ដី លុបថុកត្រពាំង យកខ្សាច់

កិនគ្រួស ធ្វើស្ពាន សង់ផ្ទះ ដើរលក់ផ្សារ លក់ទំនិញ ទៅទិញសំពត់ ជិះរទេះ ធ្ងន់កាត់ព្រែក ចូលក្នុងផ្សារ ដើរត្រួតត្រា ឈរយាមល្បាត បោសថ្នល់ កើបសំរាម បង្ហូរទឹកស្អុយ

អាទិត្យទី ១ – មេឃុំនៅភូមិយើង

(សៀវភៅវិជ្ជាខេមរភាសា សាបរិច្ឆ- ទំព័រ ៨២)

អាទិត្យទី ២ – អ្នកយាមល្បាតនៅក្នុងភូមិ

(សៀវភៅដដែល ទំព័រ ៨៤)

អាទិត្យទី ៣ និងទី ៤ –

ព្រះវិហារព្រះកែវមរកតនៅក្រុងភ្នំពេញ

(សៀវភៅដដែលទំព័រ ១០៩)

បរិច្ឆណាដ្ឋាន

បង្រៀនពាក្យនិងភាសា

អាទិត្យទី ១ – អំពីពេលវេលា

នាម = ថ្ងៃ យប់ អាទិត្យ ខែ ឆ្នាំ មួយរំពេច មួយស្របក់ ម៉ោង នាទី (មីនុត) វិនាទី (សឺកុង)

គុណនាម – ភ្លឺ ងងឹត យូរ ឆាប់ ឆ្នាំចាស់ ឆ្នាំថ្មី ខែមុន ខែក្រោយ ដើមខែ ចុងខែ កណ្ដាលខែ ៗ

កិរិយា = ខាតពេលវេលា កត់ថ្ងៃខែឆ្នាំ មើលម៉ោង ថ្ងៃរះ ថ្ងៃលិច ថ្ងៃចាំង ៗ

ភាសា = ដែលគេហៅថាពេលវេលានោះគឺអ្វី ? ក្នុងមួយឆ្នាំមានប៉ុន្មានខែ ? គឺខែអ្វីខ្លះ ? ឯឆ្នាំគឺឆ្នាំអ្វីខ្លះ ? ក្នុង ១ អាទិត្យមានប៉ុន្មានថ្ងៃ ? គឺថ្ងៃអ្វីខ្លះ ? ក្នុង១ ខែមានប៉ុន្មានថ្ងៃ ? ក្នុង ១ ថ្ងៃ ១ យប់មានប៉ុន្មានម៉ោង ?

អាទិត្យទី ២ – អំពីខ្យល់

នាម = ខ្យល់ ខ្យល់រំភើយ ខ្យល់ដំនោរ ខ្យល់ព្យុះ ព្យុះសង្ឃរា ខ្យល់កំបុតត្បូង (ខ្យល់គួច) ខ្យល់ពីងដើង ៗ

គុណនាម = រហើយត្រសៀក ត្រជាក់ រងា តិច ខ្លាំង រកីរ ៗ

កិរិយា = ខ្យល់បក់តិច ៗ ខ្យល់បក់ខ្លាំង ខ្យល់គួចធូលី បង្ហើរខ្លែង បើកក្ដោង ៗ

អាទិត្យទី ៣ - អំពីភ្លៀង-ឥន្ទធនូ

នាម.— ភ្លៀង, ផ្គរ, រន្ទះ, ផ្លេកបន្ទោរ, ឥន្ទធនូ, សន្សើម, គ្រាប់ភ្លៀង, ទឹកភ្លៀង ។

គុណនាម.— ច្រើន, តិច, ស្រិចៗ, ប្រុយៗ, រលឹម, ទទឹកជោក, សើម ។

កិរិយា.— រាំងភ្លៀង, ភ្លៀងស្រក់តក់ៗ, ទឹកភ្លៀងដក់, ទឹកភ្លៀង-ជ្រាបទៅក្នុងដី, ត្រងទឹកភ្លៀង, ងូតទឹកភ្លៀង

អាទិត្យទី ៤.— អំពីនាឡិកា

នាម.— នាឡិកា, ឬនាលិកា, នាឡិកាយោល, នាឡិកាពេទ៌ នាឡិកាដក់, ផ្ទះនាឡិកា, គ្រឿងនាឡិកា, ខ្សៅឡាន, កូនសោ ប៉ោល, ទ្រនិច, លេខ, កញ្ចក់, យ៉ៃ ។

គុណនាម.— ទៀង, យឺត, លឿន, តាំង, ខូច, ដាច់ឡាន, ថ្មី, ចាស់ ។

កិរិយា.— មួលនាលិកា, ផ្ទៀងនាឡិកាឬម៉ោង, បង្វិលទ្រនិច មើលម៉ោង នាឡិកាដើរ, នាឡិកាឈប់ (ច្រើនថានាឡិកាងាប់) ។

បង្រៀនមើល

អាទិត្យទី ១.- អំពីពេលតាមរបៀបខ្មែរ

(សៀវភៅវគ្គស្វាធ្យាយទំបរិ. ទំព័រ ១០៨)

អាទិត្យទី ២.- អំពីខ្យល់បក់មកពីទិសខាងជើង

សៀវភៅខេមរភាសា ប៉ុរិ. ទំព័រ ៦៤)

អាទិត្យទី ៣. អំពីភ្លៀង

ទឹកភ្លៀងមកើតមកពីពពក ឯពពកកើតឡើងអំពីចំហាយទឹក នៅវេលាដែលត្រូវកំដៅព្រះអាទិត្យ ផ្តុំគ្នាឡើងហើយ អណ្តែតទៅលើអាកាស កាលណាពពកនោះរសាត់ទៅប៉ះខ្យល់ត្រជាក់ខ្លាំងកកកទៅជាទឹក ហើយធ្លាក់មកជាទឹកភ្លៀង ទឹកភ្លៀងជ្រាបទៅក្នុងដីសំរាប់ចិញ្ចឹមរុក្ខជាតិទាំងឡាយឬផ្តុំគ្នាកើតបានជាដង្ហើមទឹក ៗ មួយចំណែកទៀតហូរធ្លាក់ទៅក្នុងថ្លុកត្រពាំងបឹង ស្ទឹង ទន្លេ សមុទ្រ ៗ កាលណាមានភ្លៀងច្រើន មានព្យុះផ្គរ ផ្លេកបន្ទោរហើយនឹងរន្ទះផង ៗ

ពាក្យពិបាក – ផ្តុំ, អណ្តែត, រសាត់, រុក្ខជាតិ, ព្យុះផ្គរ, ផ្លេកបន្ទោរ ៗ ភ្លៀងសរសេរបានពីរយ៉ាង ភ្លៀងឬផ្លៀង ៗ

មជ្ឈមដ្ឋាន ទី ១

គណិត

លេខចែកចំនួនអនិយមភាគ

ឧបមា: ៤ ថ្ងៃ ១៣ ម ៤៧ មន ៥០ ស ចែកនឹង ៨

៤ ថ ១៣ ម ៤៧ មន • ៥០ ស | ៨

២៤ ម × ៤ = ៩៦ ម | ១៣ម ៤៣ មន ២៨ ស

១០៩ ម

២៩

៥

៦០ មន × ៥ = ៣០០ មន

៣៤៧ មន

× ២៧

៣

៦០ ស × ៣ = ១៨០ ស

២៣០ មន

៧០

៦

គេសំរាយ ៤ ថ្ងៃទៅជាម៉ោងហើយ គេបញ្ចូលលទ្ធផលទៅ ១៣ ម៉ោង បានជា ១០៩ ម៉ោងទើបយកទៅចែកនឹង ៨ ឃើញបាន ១៣ ម៉ោងនៅសល់ ៥ ម៉ោង ។ សេស ៥ ម៉ោងនេះត្រូវសំរាយឲ្យទៅជាមីនុតគឺបានលទ្ធផល ៣០០ មីនុត ។ នេះយកទៅបញ្ចូល ៤៧ មីនុតបាន ៣៤៧ មីនុតទៅចែកនឹង ៨ ឃើញបាន ៤៣ មីនុតនៅសល់ ៣ មីនុត ។

គេសំរាយ ៣ មីនុតឲ្យទៅជាសឺកុង ឃើញលទ្ធផល ១៨០ សឺកុង

ទើបយកលទ្ធផលនេះទៅបញ្ចូលនឹង ៥០ សឹកុង ឃើញបាន ៦៣០ សឹ-
កុង នៅសល់ ៦ សឹកុង ។

មេរៀន.— ដើម្បីនឹងចែកលេខចំនួនអនិយមភាគ នឹងចំនួនអ្វី
មួយ គេត្រូវចែកលេខដែលនៅខាងឆ្វេងដៃ គឺ លេខដែលធំជាងគេនឹង
ចំនួននោះ បើចែកទៅហើយមិនដាច់ គឺនៅសល់ គេសំគាល់ពេលដែល
សល់នោះទៅជាពេលដែលនៅបន្ទាប់ឆ្វេងដៃរួចគេបូក ទើបឃើញលទ្ធ
ផលប៉ុន្មានយកទៅចែកតាមលំដាប់ ត ។ ទៅ ។

វិធីហាត់គិតគិតធ្វើលេខ.— អ្នកជិះទោចក្រយាន ១ ជិះបានក្នុង
មួយម៉ោង ១២ គីឡូម៉ែត្រ តើចម្ងាយ ៣៦ គ. ម. គេជិះប៉ុន្មានម៉ោង ?
។ល។ ។

វិធីហាត់សរសេរ.— កប៉ាល់សមុទ្រមួយបើកបានចម្ងាយ ២.៤០០
គ. ម. ក្នុង ៨៥ ម៉ោង តើក្នុង ១០០ គ. ម. កប៉ាល់នោះបើកប៉ុន្មាន
ម៉ោង ? ។ល។

មេរៀន ទី ២.— លេខចែកនឹង ០,៥០—០,២៥ ដើម្បីនឹងចែក
ចំនួនអ្វីនឹង ០,៥០ គេត្រូវគុណចំនួននោះនឹង ២ ឧបមា: នំមួយថ្លៃ ០៛៥០
តើប្រាក់ ៧៛, ទិញបាននំប៉ុន្មាន ? គឺយក ៧៛ គុណនឹង ២ ឃើញបាននំ

១.៤ ។ ដើម្បីនឹងចែកចំនួនអ្វីនឹង ០,២៥ គេត្រូវគុណចំនួននោះនឹង ៤ ។

ឧបមា: ស្លាបប៉ាកកាមួយថ្លៃ ០៛២៥ តើប្រាក់ ៨៛, ទិញបានស្លាបប៉ាកកាប៉ុន្មាន ?

គឺ: យក ៨ គុណនឹង ៤ ឃើញស្លាបប៉ាកកា ៣២ ។

វិធីហាត់គិតគិតធ្វើលេខ

ចែកនឹង ០,៥០,: ប្រាក់ ៣៛; ៦៛; ១៦៛; ៨៛ ៥០; ១៤៛ ៥០ ទិញបានបន្ទាត់ប៉ុន្មាន បើបន្ទាត់មួយថ្លៃ ០៛៥០ ។

ចែកនឹង ០, ២៥: ដបទឹកខ្មៅមួយចំណុះ ០ល២៥ គេបានទឹកខ្មៅប៉ុន្មានដបបើគេយកទៅចាក់ ៧ល; ៣ល, ៥; ៤ល, ២៥; ២៥ល !

រង្វាស់រង្វាល់

សូមសាបង្រៀនតាំងពីដើមឆ្នាំមកវិញ ហើយសាកសួរវិធីមុនៗ នឹងដាក់បំណោទឲ្យសិស្សធ្វើឲ្យបានច្រើន ។

អាធិកដ្ឋាន

នព្វន្ត

ទី ១០.– សាបច្រៀនអំពីលេខបូកតាំងពីរយ៉ាងឡើងវិញ ។

១– វិធីហាត់គិតឥតធ្វើលេខ.– លេខបូកជាអ្វី ? (ជាវិធី-មួយសំរាប់ប្រមូលចំនួនអ្វីដែលដូចគ្នាមកធ្វើជាចំនួនមួយ) ។ ដើម្បីនឹងសរសេរហើយនឹងបូកលេខនោះ គេត្រូវសំគាល់ដូចម្តេច? គេត្រូវសំគាល់ខ្ទង់គឺ ចំនួនរាយក្រោមចំនួនរាយ ចំនួនដប់ក្រោមចំនួនដប់ ។ល។

២– វិធីហាត់សរសេរ.– ចូរធ្វើលេខបូកដូចមានដាក់នៅខាងក្រោមនេះ

៦៦១៣រ + ២៣រ + ៥៣៦រ = ... ២២៧ម + ៧៩២ម ៥ = ...

២៥៦រ,៧ + ៥៨រ,៥៦ + ៩៦៣រ,៥ = ... ២៩៩ម៧២ + ៩៦២ម = ។

៣– បំណោទ.– ទូកប៉ុកចាយមួយផ្ទុកឥដ្ឋបីថ្ងៃក្នុងថ្ងៃទី ១ ផ្ទុកបាន ៦៨៥ ដុំ ថ្ងៃទី ២ បាន ២៦៩ ដុំ ថ្ងៃទី ៣ បានស្មើនឹង ថ្ងៃទី ១ នឹងទី ២ រួមគ្នា តើក្នុង ៣ ថ្ងៃទូកនោះផ្ទុកបានឥដ្ឋប៉ុន្មានដុំ ? ។

៤.– អ្នកស្រែបំការម្នាក់ បាន ទិញ ស្រូវ ២៧ ហ.ល. ថ្ងៃ ១៩៨៨រ,៧៥ រួច ៣៧ ហ.ល ៥០ ថ្ងៃ ២.៤៧៥រ,៥០ ។ តើអ្នក-

ស្រែនោះទិញតាំងអស់បានប៉ុន្មានហិកតូលីត្រ ? ហើយត្រូវលក់ស្រូវនោះទៅវិញថ្លៃប៉ុន្មានឲ្យបានចំណេញ ១២៩០១៛,៧៥ ? ។

ទី ២.– សាបស្រៀនអំពីលេខសងឡើងវិញ ។

១– **វិធីហាត់គិតតិតធ្វើលេខ**.– លេខសងជាអ្វី ? (ជាវិធី-មួយសំរាប់ដកប្កាត់ចំនួនតូចមួយពីចំនួនធំមួយ) ។ គេធ្វើលេខសងដូចម្តេច ? (គេសរសេរចំនួនតូចដាក់ក្រោមចំនួនធំឲ្យត្រង់ជួរ គឺខ្ទង់រាយក្រោមខ្ទង់រាយ ខ្ទង់ដប់ក្រោមខ្ទង់ដប់) ។ល។

២– **វិធីហាត់សរសេរ**–. ចូរធ្វើលេខសងខាងក្រោមនេះបាន ធ្វើបញ្ជាក់ឲ្យដឹងខុសត្រូវផង ។

២៨៧៧ម – ៤៣៩ម= .... ។ ១៥៣២ម – ៧៤៣ម ២៥= .... ។

៩៩២៛,៨ – ៥៣៦៛= .... ។ ៧៩២៣៛,៦៥ – ២៨៤៛,៧៨= ....។

៣– **បំណោទ**.– ដស្ខៅឈើម្នាក់មានប្រាក់ ២២៥៣៨៛,៥០ ហើយគេទិញឈើមួយកន្ទង់អស់ ៧៦៣៤៛,២៥ មួយកន្ទង់ទៀតអស់ ៨២៨៦៛,៦០ តើដស្ខៅនោះនៅសល់ប្រាក់ប៉ុន្មានទៀត ? ។

៤– ដស្ខៅម្នាក់ចេញថ្លៃឲ្យកូនជាង ៣ នាក់ចំនួនប្រាក់ ៧០០៛ ។. កូនជាងទីមួយបាន ២៥៧៛,៧៥ ជាងទី ២ បានតិចជាងៗទីមួយ ៣៩៛,៥០ ហើយជាងទី ៣ ត្រូវបានប្រាក់ដែលនៅសល់ តើម្នាក់ត្រូវបានប៉ុន្មាន ។

ទី ៣.– សាចគ្រៀនអំពីលេខគុណចំនួនដុំនឹងចំនួនទសភាគលេខគុណនឹង ១០ ។ ១០០ ។ ១.០០០ ។ ហើយនឹងរបៀបធ្វើបញ្ជាក់ឲ្យឃើញខុសត្រូវនោះឡើងវិញផង ។

វិធីហាត់គិតគិតធ្វើលេខ.– លេខគុណជាអ្វី? (ជាវិធីមួយសំរាប់បង្កើនចំនួនមួយឲ្យចំរើនធំឡើងមានកំណត់) ។ លេខតំណាងគឺអ្វី? មេគុណគឺអ្វី?

មួកមួយថ្លៃ ៥រ បើមួក ៥ ។ ១០ ។ ១០០ ។ ១.០០០ ។ ថ្លៃប៉ុន្មាន? ។ គេធ្វើដូចម្ដេចដើម្បីនឹងគុណចំនួនគត់នឹង ១០ ។ ១០០ ។ ១០០០ ។ បើលេខតំណាងជាចំនួនមានបែងភាគរាយគេធ្វើដូចម្ដេច? ។ល។

២.– បំណោទ.– ចិនម្នាក់ទិញមួក ៥២ ហើយលក់ទៅវិញថ្លៃ ១៨០រ មួយ រួចចិននោះគិតឃើញចាំងអស់ ៦៣០រ តើថ្លៃដើមមួកនោះចាំងអស់ប៉ុន្មាន? ។

៣.– ជាងឈើម្នាក់រកបានកម្រៃមួយថ្ងៃ ១៦រ៥០ វាធ្វើការរាល់ថ្ងៃ ១ ឆ្នាំលើកតែ ៥២ ថ្ងៃអាទិត្យ ហើយនឹងថ្ងៃបុណ្យ ៦ ថ្ងៃចេញ ។ ថ្លៃឈ្នួលផ្ទះ ៧២០រ ហើយសន្សំទុកបាន ៦០០រ តើជាងនោះនៅសល់ប្រាក់ប៉ុន្មាននឹងចាយរាយក្នុងគ្រួសារ? ។

ទី ៤.– សាបស្រៀនអំពីលេខចែក ដែលបានបង្រៀនក្នុងឆ្នាំនេះ ឡើងវិញ ។

១– **វិធីហាត់មាត់ទទេ**.– សូមមើលវិធីនេះក្នុងកិច្ចសិក្សាបឋមវិជ្ជាតាំងពីខែសេបតមប្រ៊ែហូតមកដល់ខែម៉េនេះ ។

២– **បំណោទ**.– ឈ្មួញម្នាក់ទិញសំពត់ហូល ៨ ហើយលក់ទៅវិញទាំងអស់បានប្រាក់ ៦៤០ រៀល គេគិតទៅឃើញបានចំណេញ ១៥០ រៀល តើថ្លៃដើមសំពត់នោះ ១ ប៉ុន្មាន ? ។

រង្វាស់ រង្វាល់

ទី ១.– សាបស្រៀនអំពីរង្វាស់ប្រវែងឡើងវិញ ។

១– **វិធីហាត់គិតធ្វើលេខ** ខ្នាតដើមនៃរង្វាស់ប្រវែងនោះគឺអ្វី ? ម៉ែត្រគេធ្វើអំពីអ្វី ? មានបែបយ៉ាងណាខ្លះ ? រង្វាស់តូចជាងម៉ែត្រនោះគឺអ្វីខ្លះ ? ខ្នាតធំជាងម៉ែត្រនោះគឺអ្វីខ្លះ ?

២–**វិធីហាត់សរសេរ** ឲ្យសរសេរជាម៉ែត្រចំនួនខាងក្រោយនេះ

១៧ម ។ ៨ហ.ម ។ ៣២ដ ក ។ ២៥ស.ម ។ ៧ហ.ម ។ ៨.០០០ម.ម

៨៥៣ស.ម ។ ៤ដ.ម២៥ស.ម ។

៣ បំណោទ៖ អ្នកវេញខ្សែម្នាក់ វេញខ្សែនៅថ្ងៃច័ន្ទបាន ៣៥ម៉ែត្រ ថ្ងៃអង្គារបាន៨ម៉ែត្រ លើសថ្ងៃច័ន្ទ ហើយថ្ងៃពុធបាន ៩ ម៉ែត្រលើសថ្ងៃអង្គារទៀត ។ តើក្នុង៣ថ្ងៃនោះគេវេញខ្សែបានប៉ុន្មានម៉ែត្រ ?

ឈ្មួញម្នាក់ជំពាក់ទំនិញគេ ៩៦៦រ៥០ វាសងជាប្រាក់ ១២៥រ៥០ ហើយនៅសល់ប៉ុន្មានទៀតជាសំពត់គិតថ្លៃ១៤រក្នុង១ម៉ែត្រ ។ តើឈ្មួញនោះត្រូវសងសំពត់ទៅគេប៉ុន្មានម៉ែត្រ ? ។

ទី២ – សាបង្រៀនអំពីរង្វាល់ចំណុះ

វិធីហាត់គិតធ្វើលេខ ចោទសួរពីការណាអំពីរាល់ ទីផ្លាស់រង្វាល់ធំទៅតូចរួចតូចមកធំវិញ ។

២ បំណោទ៖ គេចាក់ទឹកទៅក្នុងថាំងធំមួយ ។ លើកដំបូង២ហ.ល កន្ទះ មួយលើកបន្ទាប់៤ដ.ក.ល កន្ទះ ហើយលើកក្រោយបំផុត២៤លីត្រ គេសួរថាចុះគេចាក់ទឹកទៅក្នុងថាំងនោះទាំងអស់ប៉ុន្មាន ? ។

ទី៣ទី៤ – ១.– សកបង្រៀនអំពីរង្វាល់ចំណុះដែលមានរូបជាក់ស្តែងគឺរង្វាល់ដែលមានធ្វើទុកកាន់រាល់ផ្លាល់ទីដែលបាន ។

២.– សាបង្រៀនអំពីរូបិយវត្ថុ ដែលបានបង្រៀនរួចមកហើយ ។

បំណោទ – ១– ចិនម្នាក់ទិញស្រា១៥ផុចិន ថ្លៃ ១ ផុចិន៦២រ៥០ ហើយចិននោះលក់រាយទៅវិញ ១០រ៣០ ក្នុង១លីត្រ តើចិននោះចំណេញបានប៉ុន្មាន បើក្នុង១ផុចិនមានចំណុះ២ដ.ក.ល កន្លះ ?

២.– មានបងប្អូន៣នាក់ទៅស៊ីឈ្នួលឲ្យគេក្នុង ១ ថ្ងៃបងបង្អស់បាន ឈ្នួល ៨រ៥០ ប្អូនបន្ទាប់បាន ៦រ៤០ ប្អូនពៅបាន ២រ៧០ គេសួរថាចុះទាំងអស់គ្នាបានសល់ប្រាក់ប៉ុន្មានរៀលមកផ្ទះ បើក្នុងកំឡុងធ្វើការនោះ ១អាទិត្យហើយចាយទាំងអស់គ្នាអស់៧០រៀល ? ។

ធរណីមាណសាស្ត្រ

អាទិត្យទី ១.– សារៀនអំពីផ្ទៃ ៤ ជ្រុងស្មើ

របៀបបង្រៀន.– ចោទសួរអំពីទំហំនៃផ្ទៃ ៤ ជ្រុងស្មើ ។ ទឹងរកផ្ទៃ ៤ ជ្រុងស្មើត្រូវធ្វើដូចម្តេចខ្លះ ។ ទឹងគិតរកពាក់កណ្តាលបរិវេណ ទឹងរកបរិវេណទាំងមូល ។

ការហាត់គិតដោយបញ្ញា ឬ នៅលើក្តារខៀន? សុំឲ្យធ្វើឲ្យបានច្រើន ស្រែមួយរាង ៤ ជ្រុងស្មើ ១ជ្រុងប្រវែង ៧ ម៉ែត្រ តើពាក់កណ្តាលបរិវេណស្រែនោះទំហំប៉ុន្មាន ។ បរិវេណទាំងមូលទំហំប៉ុន្មាន។ ស្រែនោះទំហំប៉ុន្មានម៉ែត្រក្រឡា ។

អ្នកបំការម្នាក់ទិញដី ១ក្បាលការេ ៤ ជ្រុងស្មើ ១ជ្រុងប្រវែង៣៦ ម៉ែត្រ ថ្លៃក្នុងមួយម៉ែត្រក្រឡា ៨៛៥០ តើអ្នកនោះចំណាយអស់ប៉ុន្មាន ។

ការហាត់សរសេរ.— គេទិញដីការេ ៤ ជ្រុងស្មើ១កន្លែង ១ជ្រុងប្រវែង៥៨ម៉ែត្រ៥០ ថ្លៃក្នុង១ម៉ែត្រក្រឡា៥៩៛៣៥ ហើយគេធ្វើរបងព័ទ្ធជុំវិញគិតទៅក្នុង ១ ម៉ែត្រអស់ ២៣៛២៥ តើអ្នកចំណាយទាំងអស់ ។ ប៉ុន្មាន ។

អាទិត្យទី ២.— សារៀនអំពីផ្ទៃ ៤ ជ្រុងទ្រវែង

របៀបបង្រៀន:- ធ្វើដូចកាលបង្រៀនផ្ទៃ ៤ ជ្រុងស្មើ តែចោទ-សួរឲ្យរកន័យ ពាក់កណ្ដាលបរិវេណ បរិវេណទាំងមូល ផ្ទៃក្រឡា ។ កាលណាគេដឹងបរិវេណហើយនឹងបណ្ដោយ គេធ្វើដូចម្ដេចនឹងឲ្យឃើញទទឹង ។ បើដឹងបរិវេណនឹងទទឹង ត្រូវធ្វើដូចម្ដេចឲ្យឃើញបណ្ដោយ ។ បើចង់ឲ្យឃើញបណ្ដោយ ហើយនឹងផ្ទៃនឹងទទឹង តើត្រូវធ្វើដូចម្ដេច ។ ធ្វើដូចម្ដេចឲ្យឃើញទទឹង បើដឹងផ្ទៃនឹងបណ្ដោយ ។ល។

ការហាត់ដោយបញ្ញា នឹង នៅលើក្ដារខៀន: សុំជ្រើសរើសកិច្ចការឲ្យហាត់គិតគូរដូចរបៀបបង្រៀនផ្ទៃ ៤ ជ្រុងស្មើ ។

ការហាត់សរសេរ.– សុំលោកគ្រូជ្រើសរើសកិច្ចការដាក់ឲ្យធ្វើផងចុះ ។

អាទិត្យទី៣.– សារៀនអំពីត្រីកោណ

របៀបបង្រៀន.– ចោទសួរដូចកាលបង្រៀនផ្ទៃ ៤ ជ្រុងស្មើ ផ្ទៃ ៤ ជ្រុងទ្រវែង ឲ្យរកន័យ រកបរិវេណ ។

ត្រីកោណមានប៉ុន្មានយ៉ាង ។ អ្វីខ្លះ ។ នឹងរកបរិវេណត្រីកោណស្មើជ្រុងតែ ២ ធ្វើដូចម្តេចខ្លះ ។ ត្រីកោណស្មើជ្រុង ។ ត្រីកោណឥតស្មើជ្រុង ។ ត្រីកោណស្មើជ្រុងទាំង ៣ ។ ធ្វើដូចម្តេចនឹងរកក្រឡាផ្ទៃត្រីកោណ នឹងរកបាត ។ នឹងរកកំពស់ ។

ការហាត់គិតដោយបញ្ញាឬលើក្ដារខៀន: សុំធ្វើដូចមុនៗ ។

ការហាត់សរសេរ: សុំលោកគ្រូជ្រើសរើសគេកិច្ចការដាក់ឲ្យធ្វើផងចុះ ។

អាទិត្យទី៤: សារៀនអំពីវណ្ឌមណ្ឌលនិងផ្ទៃរង្វង់ ។

របៀបបង្រៀន: សុំសាកសួរដូចពីកាលជាន់មុនៗ ឲ្យរកន័យ

ខ្នាតវណ្ណមណ្ឌល (បន្ទាត់ពុះនឹងកាំ) របៀបរកប្រវែងវណ្ណមណ្ឌល រកបន្ទាត់ពុះ រកកាំ ៗ រកន័យផ្ទៃរង្វង់ ការគិតគូរកផ្ទៃរង្វង់ រកកាំ ៗ

កុមារដ្ឋាន

តព្វត្ត

តាមកំណត់បែកវិជ្ជាក្នុងខែនេះជាខែចុងឆ្នាំសិក្សា ត្រូវសាបច្រៀនមេរៀនផ្សេង ៗ ដែលបានបង្រៀនតាំងពីដើមឆ្នាំមក ឲ្យសិស្សហាត់ធ្វើលេខធ្វើចំណោទផ្សេង ៗ តាមដំរិះរបស់សិស្ស ៗ

សូមមើលតាមរបៀបរៀបចំជាគំរូក្នុងទស្សនាវដ្ដីខែមុន ហើយសូមតែងការហាត់ឲ្យសព្វគ្រប់តាមចំណេះរបស់សិស្ស ៗ

រង្វាស់ - រង្វាល់

សូមសាបច្រៀនមេរៀនផ្សេងៗ ដែលសិស្សបានរៀនតាំងពីដើមឆ្នាំមក ៗ ឲ្យសិស្សហាត់ធ្វើលេខនឹងធ្វើចំណោទឲ្យបានច្រើនផង ៗ

បរិច្ឆណាដ្ឋាន

នព្វន្ត

មេរៀនទី ១.– សាបញ្ជាក់អំពីលេខបូកចំនួនដុំនឹងចំនួនបែងភាគ ដែលបានរៀនរួចមកហើយ ។

របៀបបង្រៀន ចោទជាចំណោទបែបដូចជា ៖

ម្តាយខ្ញុំលក់អង្ករមួយតៅបានប្រាក់ ៤២៛, លក់មាន់ ២ បានប្រាក់ ៣៤៛, លក់កូនជ្រូក១ បានប្រាក់ ៧៣៛ ។ តើគាត់ត្រូវបានប្រាក់ទាំងអស់ប៉ុន្មាន ? ។

របៀបពន្យល់ដោយចោទសួរ.– ក្នុងចំណោទនេះគេសួររកអ្វី? គេត្រូវធ្វើដូចម្តេច ? ចូរធ្វើលេខបូកនោះទៅមើល ។

កាលណាសិស្សធ្វើលេខបូកនោះត្រឹមត្រូវហើយ គ្រូចោទចំណោទមួយទៀតដែលមានលេខបូកចំនួនទសភាគ ។ បើសិស្សចេះសព្វគ្រប់-ហើយត្រូវដាក់ការហាត់សរសេរឲ្យធ្វើនៅក្នុងសៀវភៅ បើពិនិត្យទៅឃើញថាសិស្សពុំទាន់យល់ច្បាស់ត្រង់កន្លែងណា គ្រូសាពន្យល់កន្លែងនោះឲ្យសិស្សយល់ច្បាស់ឡើង ។

ការហាត់សរសេរនៅក្នុងសៀវភៅ.- ចំណោទ

១- ស្រីម្នាក់ទៅផ្សារទិញអង្ករ ២ តៅ អស់ប្រាក់ ៨៣៛, ទិញសំពត់ ៥ម អស់ ១០៧៛, ហើយទិញម្ហូបអាហារអស់ ២៥៛, ។ តើស្រីនោះចាយអស់ប្រាក់ប៉ុន្មាន? ។

២- អ្នកចំការម្នាក់ទៅផ្សារលក់ផ្លែឈើបានប្រាក់ ២៣៛,៥៣ លក់បន្លែបានប្រាក់ ១៧៛,៤៦ ។ តើអ្នកនោះលក់បានប្រាក់ទាំងអស់ប៉ុន្មាន? ។

មេរៀនទី ២.- សាបញ្ជាក់អំពីលេខបង់ចំនួនដុំ នឹងចំនួនទសភាគដែលបានរៀនរួចមកហើយ ។

សូមមើលរបៀបតាមខាងលើនេះ ហើយសូមតែងការហាត់ឲ្យសព្វគ្រប់ផង ។

មេរៀនទី ៣.- សាបញ្ជាក់អំពីលេខគុណចំនួនដុំនឹងចំនួនទសភាគមេគុណមានលេខតែមួយតួ ។

មេរៀនទី ៤.- សាបញ្ជាក់អំពីលេខចែកចំនួនដុំ-ចំនួនទសភាគនឹងលេខហារ មានលេខតែមួយតួ ។

សូមតែងការហាត់ឲ្យសព្វគ្រប់តាមរបៀបខាងលើនេះផង ។

រង្វាស់ រង្វាល់

មេរៀនទី ១.– សាបញ្ញាក់អំពីរង្វាស់ (ម៉ែត្រ)

រង្វាស់ដែលធំជាងម៉ែត្រ-តូចជាងម៉ែត្រ-និងរង្វាស់ដែលមានជាប្រធាន ។

មេរៀនទី ២.– សាបញ្ញាក់អំពីរង្វាល់ (លីត្រ)

រង្វាស់ដែលធំ និង តូចជាងលីត្រ-រង្វាស់ដែលមានជាប្រធាន ។

មេរៀនទី ៣.– សាបញ្ញាក់អំពីកូនទម្ងន់ (ក្រាម)

កូនទម្ងន់ដែលតូច និងធំជាងក្រាម-កូនទម្ងន់ដែលមានជាប្រធាន ។

មេរៀនទី ៤.– សាបញ្ញាក់អំពីប្រាក់ដែលចាយនៅប្រទេសឥណ្ឌូចិន ។

ការបំណាំ.– សូមបង្ហឹកសិស្សឲ្យចេះវាស់ - វាល់ - ថ្លឹង - ដូរប្រាក់ - ថែមថយប្រាក់បានស្ទាត់ផង ហើយសូមតែងការហាត់ឲ្យបានសព្វគ្រប់ផង ។

មជ្ឈិមដ្ឋានទី ១

វត្ថុស្វាធ្យាយន៍

អាទិត្យទី ១.– ប្រៃសណីយ - ទូរលេខ, ទូរសព្ទ មានខ្សែនិង ទូរសព្ទឥតខ្សែ ។

មេរៀនសង្ខេប.– គេឲ្យដំណឹងកាន់គ្នាទៅវិញទៅមក ដោយសំបុត្រឬដោយទូរលេខឬទូរសព្ទ ។

ដើម្បីនឹងផ្ញើសំបុត្រ គេត្រូវបិទតែមតាម កំណត់ច្បាប់ ហើយយកសំបុត្រនោះទៅដាក់ក្នុងប្រអប់សំរាប់ទទួលសំបុត្រនៅឯមន្ទីរប្រៃសណីយ ។ នៅមន្ទីរនោះភ្នាក់ងារប្រៃសណីយចាត់ផ្ញើសំបុត្រនានាឲ្យអ្នកទទួលដល់ទីកន្លែងតាមអាស័យដ្ឋាន (ម.ថ. អាស័យ - យ៉ាត់ - ដ្ឋាន : Adresse ដោយរថយន្ត, រថភ្លើង, យន្តហោះឬដោយកប៉ាល់ ។ (សុំគ្រូយកស្រោមសំបុត្រមួយមកបង្ហាញសិស្ស ហើយ បង្ហាញ របៀបកាន់ នឹងរបៀបបិទតែម).

ទូរលេខជាគ្រឿងមួយបែបសំរាប់ផ្ញើដំណឹងបានយ៉ាងឆាប់ទាន់ចិត្ត ។ គ្រឿងនេះដើរដោយកម្លាំងអគ្គិសនីហើយ ភ្ជាប់ពីកន្លែងមួយទៅកន្លែងមួយ

ដោយខ្សែលួសធ្វើពីលោហធាតុ ។ ដួនណាគេបង្កប់ខ្សែលួសនេះតាមបាតសមុទ្រឬទន្លេក៏មាន ។ ក្នុងការប្រើគ្រឿងនេះគេសន្មតប្រើគំនូសជំនួសព្យញ្ជនៈនានា ។

ឧទាហរណ៍: a: . - ; b: - ... ; c: - . - . ។

ទូរសព្ទមានខ្សែគឺជាគ្រឿងសំរាប់ផ្ញើសព្ទឬសញ្ញាដែលគេសន្មតប្រើតាមលំហអាកាសដោយឥតចាំបាច់ប្រើខ្សែឡើយ ។

អាទិត្យទី ២.- ម៉ាស៊ីនដើរដោយកម្លាំងចំហាយទឹក

ទឹកពុះក្នុងកំសៀវ អាចធ្វើឲ្យ គំរប កំសៀវ របើក បាន មក ពីកម្លាំងចំហាយទឹក ។ បើកាលណាគេយកបំពង់ដែកមួយមកដាក់ទឹកពាក់-កណ្ដាល ហើយបុកឲ្យជិតរួចយកទៅកំដៅក្នុងមិនយូរប៉ុន្មានទឹកនឹងពុះបន្ទាប់មកគេនឹងឃើញឆ្នុកនោះខ្ទាតចេញជាពុំខានដោយសារចំហាយទឹក-ធាក់ ។

គឺកម្លាំងចំហាយទឹកនេះហើយដែលនាំឲ្យម៉ាស៊ីនរថភ្លើង, ម៉ាស៊ីនកិនស្រូវបើកបរបាន ។ តែដើម្បីនឹងឲ្យទឹកពុះមានចំហាយ គេត្រូវដុតធ្យូងឲ្យមានកំដៅខ្លាំង ។ ដូច្នេះសម្រេចទៅគឺភ្លើងធ្យូងនេះ ដែលជាហេតុនាំឲ្យគ្រឿងម៉ាស៊ីនកប៉ាល់ឬរថភ្លើងដើរបាន ។

អាទិត្យទី ៣.- រថយន្តនិងយន្តហោះ

ម៉ាស៊ីនបំពូកនេះមិនដើរដោយកម្លាំងចំហាយទឹកពុះឡើយ គេដឹងថាគ្រោះថ្នាក់នឹងមានជាប្រាកដដល់ជនណាដែលកាន់ចង្កៀងឬចន្លុះដែលកំពុងឆេះមានអណ្តាតចូលទៅក្នុងកន្លែងណាមួយដែលមានចំហាយប្រេង-សាំង ព្រោះចំហាយប្រេងសាំងនឹងខ្យល់លាយគ្នា តែកាលណាមកប៉ះអណ្តាតភ្លើងនឹងឆេះហើយផ្ទុះផង ។

អ្នកប្រើចង្កៀងដុតស្រាចាស់ពេកឬខូចក៏មានគ្រោះថ្នាក់ដែរពីព្រោះចំហាយស្រាដុតលាយនឹងខ្យល់តែប៉ះនឹងអណ្តាតភ្លើងក៏ឆេះហើយផ្ទុះដែរ ។

គឺកម្លាំងដែលប្រេងសាំងនឹងខ្យល់ឆេះផ្ទុះនេះហើយដែលជាហេតុនាំ-ឲ្យម៉ាស៊ីនរថយន្តនិងម៉ាស៊ីនយន្តហោះដើរបាន ។

អាទិត្យទី ៤. រៀនសាឡើងវិញ .

អាជិកដួន

វត្ថុស្វាធ្យាយន៍

សុំគ្រូបង្រៀនសិស្សសា ពីដើមឆ្នាំវិញទាំងអស់

មជ្ឈមដ្ឋានឆ្នាំទី ១

វិធីបង្ការរោគ

កាយសិក្សា

១- ឥរិយាបថ - យើងបានដឹងថាឆ្អឹងកូនក្មេងទន់អាចផ្លាស់ពង់បានដោយងាយ ៗ ដូច្នេះយើងពុំត្រូវបង្ខំឲ្យក្មេងឆាប់រៀនដើរឡើយ ឆ្អឹងជើងវានឹងកាច់ដាច់រហូតដោយទម្ងន់ខ្លួនសង្កត់ ៗ

ចូរអ្នកទប់ដំហរឲ្យត្រង់ទោះជាអ្នកអង្គុយឬឈរក៏ដោយ ៗ ឆ្អឹងខ្នងក៏ទន់ណាស់ដែរ ហើយអាចក្លាយពង់បានដោយងាយ ៗ

ឥរិយាបថមិនល្អបណ្ដាលមិនឲ្យទ្រូងរីកបានដោយលំដាប់តាមទម្លាប់ធម្មជាតិនឹងនាំឲ្យការដកដង្ហើមពុំបានស្រួល ដែលជាហេតុនាំឲ្យយើងកើតរោគបានដោយងាយ ៗ

២ - កាយសិក្សា - ដើម្បីឲ្យមានពង់សមល្អមានខ្លួនមាំខ្លាំងធ្វើអ្វីបានដោយងាយអ្នកត្រូវធ្វើសាច់ដុំឲ្យរីកធំឡើង គឺត្រូវឲ្យសាច់ដុំនេះធ្វើការ ៗ មុខទីងកាយសិក្សាដែលសំខាន់ហើយងាយជាងគេ គឺការដើរទៅកន្លែងណាដែលមានខ្យល់អាកាសល្អ ៗ

ល្បែងគ្រប់យ៉ាងនឹងកីឡា (ទាត់បាល់, ហែលទឹក, វាយកូនឃ្លី) ក៏វិសេសដែរតែចូរអ្នកកុំប្រព្រឹត្តល្បែងទាំងនោះឲ្យហួសកំឡាំង ។ ការហត្ថកម្ម (ជាងឈើ) ការច្បារដំណាំ នាំឲ្យសុខកាយដែរ ។

ចូរអ្នកបំពេញកាយសិក្សាឲ្យបានតាមរបៀបក្បួនខ្នាតក្នុងមួយថ្ងៃឲ្យបានកន្លះម៉ោង ។

កាយសិក្សានាំឲ្យអ្នកបំភ្លេចការហត់នឿយខាងបញ្ញា នាំឲ្យអ្នកឆ្ងាញ់បាយឲ្យការដកដង្ហើមនិងការឈាមរត់វង់វិលតែបានស្រួលល្អ ។

៣- **ការសម្រាក** - តែបើអ្នកប្រកាន់ល្បែងកីឡា ឬការហាត់ប្រាណច្រើនហួសពេក សាច់ដុំមិនមែនលូតលាស់ទេត្រឡប់ជាសឹកទៅវិញ ។ ដូច្នេះចូរអ្នកសំរាកនៅពេលក្រោយអ្នកហាត់រួច ។ ការសម្រាកសំខាន់ជាងគេបំផុតគឺដំណេកនៅពេលយប់ ។ ចូរអ្នកឆាប់អាស្រ័យដំណេកហើយឆាប់ភ្ញាក់ ។ ក្មេងត្រូវអាស្រ័យដំណេកក្នុងមួយថ្ងៃ ១០ ម៉ោង ជំទង់ ៩ ម៉ោង-កម្លោះ ៨ម៉ោង ។

[illegible]

វិធីបង្ការរោគ

រៀនសាឡើងវិញតាំងពីដើមឆ្នាំមក

កុមារដ្ឋាន

វត្ថុស្វាធ្យាយន៍

អាទិត្យទី ១ និងទី ២   សុំគ្រូសាបច្រៀនពីដើមឆ្នាំមកវិញ អំពីមេរៀនណាដែលសិស្សមិនទាន់យល់ប្រាកដ ៗ

ដូចជាមេរៀនអំពីស្តាំឆ្វេងនឹងច្បាប់ដើរនៅផ្លូវ គួរតែយកមកបញ្ជាក់ជាថ្មីឡើងវិញពីព្រោះសព្វថ្ងៃនេះ ខ្ញុំបានសង្កេតឃើញក្មេងច្រើន មិនថាតូចមិនថាធំច្រើនធ្វេសប្រហែសស្តាំឆ្វេង បានជាច្រើនមានគ្រោះថ្នាក់តាមផ្លូវជាញយ ៗ ៗ

សុំគ្រូមើលក្នុងទស្សនាវដ្តីខែកញ្ញា ឆ្នាំ ១៩៥០ . ១៩៥១ . បុះ

អាទិត្យទី ៣ និងទី ៤ អំពីថ្ងៃខែ និងរដូវនៅស្រុកខ្មែររៀនមើលប្រក្រតិទិន .

សុំមើលក្នុងទស្សនាវដ្តីខែតុលា. ឆ្នាំ ១៩៥០ - ៥១

វិធីបង្ការរោគ

សាបច្រៀនពីដើមឆ្នាំមកវិញក្នុងខែកញ្ញានឹងខែតុលា . ៗ

អំពីការសំអាតខ្លួនប្រាណ - សំអាតសម្លៀកបំពាក់ - បំណីអាហារ - នឹងប្រើទឹកឆ្អិន ។

បរិទច្ឆណាដ្ឋាន

វិត្តស្វាធ្យាយន៍

សុំគ្រូសើរើបម្រៀនតាំងពីដើមឆ្នាំមក ។

អាទិត្យទី ១ អំពីខ្លួនមនុស្ស .- សាច់ដុំ

អាទិត្យទី ២ អំពីការរំលាយអាហារ – ការដកដង្ហើម

អាទិត្យទី ៣ អំពីវិញ្ញាណ ៥– ។

អាទិត្យទី ៤ អំពីច្បាប់ដើរនៅផ្លូវ.

វិធីបង្ការរោគ

អាទិត្យទី ១ វិធីហាត់ប្រាណ .

អាទិត្យទី ២ ការសំអាតខ្លួនប្រាណ .

អាទិត្យទី ៣ ការថែរក្សាភ្នែក - ត្រចៀក - ធ្មេញនឹងសក់

អាទិត្យទី   បញ្ជាក់មេរៀនតាំងពីដើមខែមក

សុំមើលក្នុងទស្សនាវដ្ដីខែកញ្ញានិងតុលាឆ្នាំ ១៩៥០ – ៥១

លោកនីតិ

សំរាប់មធ្យមដ្ឋានទី ២ និងឧត្តមដ្ឋាន

មេរៀនទី ១   អំពីរដ្ឋសភា

រដ្ឋសភាជាអ្នកប្រើអំណាចនីតិបញ្ញត្តិ ក្នុងព្រះបរមនាមនៃព្រះមហាក្សត្រិយ៍ ។ រដ្ឋសភាមានសិទ្ធិបញ្ចេញមតិតាំងច្បាប់ ។ ច្បាប់ជាសេចក្ដីសំដែងឆន្ទៈរបស់ប្រជាជាតិ ។ ច្បាប់ត្រូវប្រើទៅលើជនទាំងអស់ បើទោះជាច្បាប់នោះរក្សាការពារក្ដី ផ្ដន្ទាទោសក្ដី បង្ខិតបង្ខំក្ដី ។ គណៈរដ្ឋមន្ត្រីជាអ្នកប្រើអំណាចនីតិប្រតិបត្តិក្នុងព្រះរាជអាណាចក្រ ។

អ្នកដែលមានសិទ្ធិផ្ដើមគំនិតតែងច្បាប់នោះ គឺព្រះមហាក្សត្រិយ៍ គណៈរដ្ឋមន្ត្រី សមាជិកនៃរដ្ឋសភានិងសមាជិកនៃក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រ ។ ច្បាប់ដែលសមាជិកនៃរដ្ឋសភាផ្ដើមគំនិតតែងហៅថា សេចក្ដីព្រាងបញ្ញត្តិ ។ ច្បាប់ដែលគណៈរដ្ឋមន្ត្រីផ្ដើមគំនិតតែង ហៅថា សេចក្ដីស្នើបញ្ញត្តិ ។

សមាជិកទាំងឡាយ នៃរដ្ឋសភាជាអ្នកតំណាងរបស់ប្រជាជាតិទាំង

មូល ពុំមែនត្រឹមតែអ្នកតំណាងរបស់ជនដែលជ្រើសតាំងខ្លួនប៉ុណ្ណោះទេ ។ សមាជិកនៃរដ្ឋសភាមានចំនួន ៨០ រូប តាមច្បាប់ប្រកាសនៅ គ.ស. ១៩៤៧ ដែលស្តីអំពីការ ជ្រើសតាំងអ្នកតំណាងរាស្ត្រ ។ តាមគោលការណ៍ក្នុងចំនួនប្រុសខ្មែរ ១០.០០០ នាក់ដែលមានអាយុ ២១ ឆ្នាំឡើងទៅ ត្រូវមានអ្នកតំណាងមួយរូប ។

អ្នកតំណាងរាស្ត្រត្រូវមានអាយុ ២៥ ឆ្នាំយ៉ាងតិច ហើយនៅក្នុងដំ-ណែងខ្លួនបានតែត្រឹម ៤ ឆ្នាំទេ ។ មុននឹងចូលកាន់ដំណែងសមាជិកនៃរដ្ឋសភាត្រូវតាំងសច្ចាប្រណិធានក្នុងទីប្រជុំចំពោះ ព្រះភក្ត្រព្រះមហា-ក្សត្រិយ៍ថាមានចិត្តស្មោះត្រង់ចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះមហាក្សត្រិយ៍ ថាមានចិត្តស្មោះត្រង់ចំពោះព្រះមហាក្សត្រិយ៍ ហើយនឹងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ។

អ្នកដំណាងរាស្ត្រមិនអាចត្រូវចោទប្រកាន់រកខ្លួនចាប់ខ្លួនឃុំឃាំងឬដំនុំជំរះ ក្នុងពេលដែលឋិតក្នុងសមាជិកភាពទេ វៀរលែងតែអ្នកដំណាងរាស្ត្រនោះបានប្រព្រឹត្តបទល្មើស ដែលបានទាន់ឃើញជាក់ស្តែង ។

រដ្ឋសភាមានសម័យប្រជុំសាមញ្ញយ៉ាងតិចពីរដងក្នុងមួយឆ្នាំ ។ សម័យប្រជុំនីមួយ ៗ មានកំណត់យ៉ាងតិចបីខែ ។ ក្នុងសម័យប្រជុំសា-មញ្ញពីរនេះ សម័យប្រជុំមួយត្រូវចាប់ផ្តើមក្នុងខែកញ្ញា ។

ព្រះមហាក្សត្រិយ៍ទ្រង់ត្រាស់ហៅរដ្ឋសភាប្រជុំជាសម័យប្រជុំសា-

មញ្ញ ។ ក្រុមអភិបាលរដ្ឋសភាជាអ្នកហៅសមាជិកប្រជុំ ជាសម័យប្រជុំវិសាមញ្ញដោយបានទទួលព្រះរាជបញ្ញត្តិ ដោយសេចក្ដីណែនាំនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រីក្ដីឬដោយសេចក្ដីសុំរបស់ភាគ ១ ក្នុងភាគបី (១/៣) យ៉ាងតិចនៃចំនួនអ្នកតំណាងរាស្ត្រទាំងពួងក្ដី ។ របៀបវារៈនៃសម័យប្រជុំវិសាមញ្ញនេះត្រូវផ្សាយដល់មហាជនព្រមជាមួយនឹងថ្ងៃណាត់ប្រជុំ ។ សេចក្ដីកត់ហេតុនៃសម័យប្រជុំនោះត្រូវចុះផ្សាយក្នុងរាជកិច្ចផង ។

មេរៀនទី២.- អំពីក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រ

ក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រនឹងរដ្ឋសភារួមគ្នាហៅថាសភា ។ ក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រ គ្មានសិទ្ធិបញ្ចេញមតិតាំងច្បាប់ទេ ហើយកាន់អំណាចតិចជាងរដ្ឋសភាផង ។ គណៈរដ្ឋមន្ត្រីមិនទទួលខុសត្រូវចំពោះក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រទេ ។

ក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រ មានសមាជិកចំនួន ២៤ រូប ។ សមាជិកខ្លះត្រូវចាត់តាំង ខ្លះត្រូវជ្រើសតាំងដោយបោះឆ្នោតអសាកល ។ សមាជិកទាំងនោះ ត្រូវមានអាយុ ៤០ ឆ្នាំយ៉ាងតិច ។ អណត្តិនៃទីប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រ មានកំណត់បួនឆ្នាំហើយទីប្រឹក្សា ព្រះរាជអាណាចក្រ ត្រូវហៅប្រជុំហើយត្រូវប្រជុំក្នុងពេលជាមួយគ្នា នឹងរដ្ឋសភា ។

ក្នុងមួយឆ្នាំ ៗ ក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រ ជ្រើសតាំងប៊ុយរ៉ូនៃគណៈកម្មការនានារបស់ខ្លួនដូចរដ្ឋសភាដែរ ។

ក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រ ពិនិត្យហើយឲ្យយោបល់អំពីសេចក្ដីព្រាងនិងសេចក្ដីស្នើច្បាប់ ដែលរដ្ឋសភាបានបញ្ចេញមតិយល់ព្រមមួយលើកដំបូងរួចហើយ ព្រមទាំងអំពីបញ្ហាទាំងពួង ដែលរដ្ឋាភិបាលបានដាក់ឲ្យពិនិត្យ ។

អំពីសេចក្ដីព្រាងនិងសេចក្ដីស្នើច្បាប់ ហើយនិងអំពីច្បាប់ថវិកា ក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រ ត្រូវឲ្យយោបល់ កំណត់មួយខែយ៉ាងយូរ ។ បើជាការប្រញាប់កំណត់វេលានោះ ត្រូវបន្ថយមកនៅត្រឹមតែប្រាំថ្ងៃ ។

បើក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រ បានឲ្យយោបល់យល់ព្រមឬពុំបានឲ្យយោបល់សោះ ក្នុងវេលាដែលមានកំណត់ទុកហើយ នោះច្បាប់ដែលរដ្ឋសភាបានបញ្ចេញមតិយល់ព្រម ហើយនោះត្រូវប្រកាសឲ្យប្រើក្នុងកំណត់ដប់ថ្ងៃ ។ បើជាការប្រញាប់កំណត់វេលានោះ ត្រូវបន្ថយមកនៅត្រឹមតែពីរថ្ងៃ ។

បើក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រ សូមឲ្យកែសម្រួលសេចក្ដីព្រាង

ឬសេចក្ដីស្នើច្បាប់នោះ រដ្ឋសភាត្រូវយកមកពិចារណាភ្លាម ជាលើកទី ២ ។

បើក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រ បដិសេធសេចក្ដីព្រាងឬសេចក្ដីស្នើច្បាប់នោះ រដ្ឋសភាមិនអាចយកមកពិចារណា ជាលើកទី ២ មុនកំណត់ពេលមួយខែទេ ។

ការពិនិត្យសេចក្ដីព្រាង ឬសេចក្ដីស្នើច្បាប់ជាលើកទីពីរនេះ រដ្ឋសភាត្រូវបញ្ចេញមតិ ដោយវិធីបោះឆ្នោត ចំហយកតាមភាគច្រើនដោយដាច់ខាតនៃសមាជិករដ្ឋសភា ។ សេចក្ដីព្រាងឬសេចក្ដីស្នើច្បាប់ណាដែលបានធ្វើសម្រេចដូចខាងលើនេះ ហើយត្រូវប្រកាសឲ្យប្រើក្នុងកំណត់ដប់ថ្ងៃ ។

អំពីរបៀបជ្រើសតាំងតំណាងរាស្ត្រ

ក្នុងប្រទេសកាន់លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ បណ្ដាជនទាំងអស់ជួយចាត់ចែងការគ្រប់ប្រទេសខ្លួន ប៉ុន្តែមិនមែនចាត់ចែងដោយចំពោះទេ គឺតាមរយៈនៃអ្នកតំណាងខ្លួន ។

ក្នុងសម័យបោះឆ្នោតមានបេក្ខជនជាច្រើន ឈរឈ្មោះឲ្យគេជ្រើសតាំងជាអ្នកតំណាងរាស្ត្រ ។ បុរសដែលមានសិទ្ធិជ្រើសតាំងអ្នកតំណាងរាស្ត្រទាំងឡាយ ក៏បោះឆ្នោតឲ្យឈ្មោះបេក្ខជនណាមួយដែលគាប់ចិត្ត

ខ្លួន ៗ បោះឆ្នោតគឺយល់ព្រមទទួលយកឬ មិនយល់ព្រមទទួលយកបេក្ខជនណាមួយធ្វើជាអ្នកតំណាងខ្លួន ៗ

អធិបតេយ្យនៃបណ្ដាជនទាំងឡាយ នឹងអាចប្រព្រឹត្តទៅបានដោយសារការជ្រើសតាំងអ្នកតំណាងនេះ ដ្បិតអ្នកតំណាងនេះហើយ ដែលជាអ្នកសម្រេចការផ្សេង ៗ នឹងចាត់ចែងកិច្ចការនានា ក្នុងការគ្រប់គ្រងប្រទេសព្រមទាំងជាអ្នកតែងច្បាប់ក្នុងនាមបណ្ដាជនផង ៗ

ការបោះឆ្នោតជាការមួយសំខាន់ណាស់ចំពោះប្រទេស ពីព្រោះជោគវាសនារបស់ប្រទេស ឋិតនៅកណ្ដាប់ដៃនៃអ្នកតំណាងរាស្ត្រ ៗ រដ្ឋធនុញ្ញប្រទេសកម្ពុជា បើកឲ្យបុរសខ្មែរទាំងអស់មានសិទ្ធិជ្រើសតាំងអ្នកតំណាងដូច្នេះបណ្ដាជនទាំងឡាយ ត្រូវប្រើសិទ្ធិនេះឲ្យពេញលេញ ៗ មិនបញ្ចេញមតិជ្រើសតាំងគឺលះបង់ចោលអំណាចដែលខ្លួនមាន ដើម្បីជួយជ្រោវជ្រែងរបៀបចាត់ចែងការគ្រប់គ្រងប្រទេស ៗ ជ្រើសតាំងដោយទុច្ចុក គឺប្រទានប្រទេសទាំងមូលទៅក្នុងភយន្តរាយផ្សេង ៗ ៗ

ហេតុនេះពលរដ្ឋម្នាក់ ៗ មានករណីយកិច្ច នឹងជ្រើសតាំងអ្នកតំណាងខ្លួនឲ្យត្រឹមត្រូវគឺថា ៖ ជ្រើសតាំងដោយឥតទាក់ទិន នឹងលាភឬផលប្រយោជន៍ទេ ដោយឯកច្ឆានចិត្តឥតមានអ្នកឯណាបង្ខិតបង្ខំ គឺជ្រើសតាំងតាមស្បជញ្ញៈខ្លួន ៗ

ត្រូវបោះឆ្នោតឲ្យបេក្ខជនណាដែលយើងជឿជាក់ថា មានសម្បទា នឹងធ្វើការឲ្យប្រទេសបាន ។

មេសូត្រត់មាត់

(សំរាប់គ្រប់ថ្នាក់)

១ – ស្តាំ - ឆ្វេង

ជិះទូកកប៉ាល់ ត្រូវតែឲ្យស្គាល់ ឲ្យយល់ឆ្វេងស្តាំ
ដោយដៃទាំងពីរ ជាទីបំណាំ មានឆ្វេងមានស្តាំ
អាចនាំឲ្យក្សាន្ត ។ ទោះដើរឬជិះ រថយន្តឬសេះ
ទោចក្រយាន ឬយានត្រីចក្រ លើថ្នល់សព្វឋាន
ចូរចាំឲ្យបាន ខាងស្តាំកុំភ្លេច ។ កុំភ្លាត់ឲ្យសោះ
ក្រែងលោមានគ្រោះ ជល់ប៉ះទង្គិច បើចាំខាងស្តាំ
បំណាំកុំភ្លេច ចង្អៀតដូចម្តេច ទង្គិចមិនបាន ។
កុមារទាំងឡាយ យាត្រាជិតឆ្ងាយ អ្នកសុខក្សេមក្សាន្ត

ដោយអ្នកប្រកាន់ ខាងស្ដាំឲ្យបាន ទោះអ្នកជិះយាន
ក៏គ្មានសៅហ្មង ៗ លើចិញ្ចើមថ្នល់ ៗ ឥតមានអំពល់
ទឹងដើរកាត់ថ្នង មិនបានប្រកាន់ ស្ដាំឆ្វេងទេហោង
ខុសត្រូវទំនង បែបណាក៏ដោយ ៗ

ពាក្យពន្យល់.– ក្សាន្ដ = សុខស្រួល ៗ រថយន្ត: ឡាន
ទោចក្រយាន – រទេះកង់ ៗ យានត្រីចក្រឬ
ត្រីចក្រយាន – ស៊ីក្លូ ៗ យាត្រា = ដើរ ៗ

២– ភ្លៀង

ពេលចំហាយក្ដៅ ស្ងប់ស្រៀបស្ងូន្យទៅ មានខ្យល់ត្រជាក់
មកពីនិរតី ពពកខ្មៅធ្លាក់ រសាត់ប្រត្យក្ស
ដោយសារតែខ្យល់ ៗ លុះខ្យល់ត្រជាក់ ពពកព័ទ្ធពាក់
បក់ផ្គុំប្របល់ មេឃមីរស្រទំ មួយរំពេចដល់
ដំណក់ទឹកជល ធ្លាក់មកគឺភ្លៀង ៗ ជួនកាលភ្លៀងខ្លាំង
ផ្ទុកបន្ទោរបាំង មានព្យុះសូរសៀង ផ្គរលាន់សន្ធាប់
កណ្ដាលគ្រាប់ភ្លៀង ជួនព្យុះសំនៀង រន្ទះខ្លាំងក្រៃ ៗ
នៅគ្រប់ទីឋាន ពេលដែលភ្លៀងមាន អ្នកស្រុកប្រុសស្រី

សាសំពត់អាវ ដែលនៅហាលថ្ងៃ វត្ថុអ្វីក្តី

ក៏យ្វាបទទឹក ។ អ្នកក្រអ្នកកាស់ អ្នកស្ងួងទាំងអស់

ឥតមាននាទឹក ទោះភ្លៀងយ៉ាងណា ឥតខ្វាបទទឹក

គ្មានគិតរើក គ្មានក្តឹករើសង ។

ពាក្យពន្យល់ - ប្រៀម = ដែលស្ងាត់ឈឹងឥតមានពុស្សូរ

សព្វអ្វី ។ ប្រត្យក្ស = (ម.ថ-ប្រ-យ័ត)

ប្រាកដ ។ ជល = (ម.ថ ជល់) ទឹក ។

មីរ = (គ,) ទូទឹមឈ្មប់ ។ សៀង=សំឡេង ។

៣.– ព្រះចន្ទ

ព្រះចន្ទមានសណ្ឋាន មូលតែគ្មានពន្លឺទេ
អណ្ដែតដូចស្បៀវដែរ តាមអាកាសវេហាស៍ ។
រស្មីនៃព្រះចន្ទ ទទួលការពីសុរិយា
ទើបផ្សាយនូវបភា ដល់បជាគឺយើងផង ។
ហេតុនេះហើយបានជា ចន្ទាភាខ្សោយកន្ទង
ត្រជាក់ពិតតែម្តង ជាងពន្លឺព្រះសុរិយា ។

ព្រះចន្ទវិលក្រឡឹង   បឋវីអស់ទិវា
សាមសិបសាមួយណា   គេហៅថាពេញ ១ ខែ ។

ពាក្យពន្យល់.– សូរ្យ = (ម.ថសូ) មកពីពាក្យថាសុរិយៈព្រះអាទិត្យ ។ វេហាស៍ៈ (ម.ថហ៊ា) ប្រទេសជាទីកកាយនៃសត្វស្លាបបានដល់អាកាស, មេឃ ។ សុរិយា = ព្រះអាទិត្យ ។ បភា = (ម.ថប៉ៈភា) ពន្លឺ ។ បជា – (ម.ថប៉ៈជា) ពពួកមនុស្សសត្វ ។ ចន្ទាភា (ម,ថច័ន-ទា-ភា) ពន្លឺរស្មីនៃព្រះចន្ទ ។ បឋវី = (ម ថ វឹង) នូវផែនដី ។ ទិវា = ថ្ងៃ ។

៤– ភ្ជុំបិណ្ឌ

ស្រុកខ្មែរមានបុណ្យធំ   គឺបិណ្ឌភ្ជុំបុណ្យប្រចាំឆ្នាំ
ហើយទឹកចិនកម្ម   គេចំណាំតាមសាសនា ។
ឯបុណ្យភ្ជុំបិណ្ឌអស់   អ្នកស្រុកប្រុសស្រីគ្រប់គ្នា
កាន់យកបារីស្ងោ   ភោជន៍អាហារជុំក្នុងវត្ត ។
លុះជុំគ្នាកាលណា   នមស្សការព្រះត្រៃរ័តន៍
ហើយក៏ប្រគេនភត្ត   គឺយាគុក្នុងពេលព្រឹក ។
ព្រះសង្ឃឆាន់កាលណា   លោកអនុមោទនាសូត្រគ្រឹក
ស្រេចកិច្ចក្នុងពេលព្រឹក   លុះដល់ពេលជិតថ្ងៃត្រង់ ។

អ្នកស្រុកប្រជុំគ្នា   វេរអាហារចំពោះសង្ឃ
ដែលមកប្រជុំគន់   ក្នុងសាលាបុណ្យធំនោះ ។
វេរហើយលោកកត្តា   សូត្រធម៌ផាវគ្រប់អង្គស្មោះ
បង្សុកូលក្នុងពេលនោះ   ទើបស្រីប្រុសយក្កិញផ្កាយ ។
ភាគផលដល់មាតា   នឹងបិតាបុត្រទាំងឡាយ
ដែលស្លាប់កន្លងឆ្ងាយ   គ្រប់រូបកាយឥតសេសសល់ ។

ពាក្យពន្យល់.- ភោជន: (ម.ថភោជ) ភោជន ។

នមស្សការ: សូត្រធម៌ថ្វាយបង្គំ ។

ត្រៃរ័តន៍ = (ម.ថ រ័ត) គឺរតនត្រ័យ ។

យាគុ = បបរ ។ កត្តា= មកពីពាក្យថាកត្តានុមោទនាគឺអនុមោទនាកត្ត ។ ផាវ = (ម.ថ.ផា) មកពីពាក្យតាវ= ការជូន ។ បង្សុកូល = (ម.ថ.សុ-កូល) និយាយក្លាយថាប័ង្សកូល ។

៥- បុណ្យខ្មោច

មនុស្សអនិច្ចកម្ម   តាមចំណាំចាស់ព្រឹទ្ធា
ចំអាសទឹកកាលណា   ទើបគេយកសំពត់គ្រប ។

និមន្តលោកបង្សុកូល ហើយគេលើកព្រមទាំងស្នប
ដាក់ក្នុងមឈូសគ្រប និមន្តលោកបង្សុកូលទៀត ។
បើគេដឹកលំយូរ តែងគិតគួរគំនិតឆ្លៀត
បង្សុកូលច្រើនដងទៀត ព្រមទាំងសូត្រព្រះធម៌ថ្ងៃ ។
ឯបុត្រភរិយាខ្មោច ញាតិពង្សពូជទាំងប្រុសស្រី
ទាំងតូចទាំងធំក្ដី កោរកេសីស្លៀកពាក់ស ។
មុនពេលហែសពចេញ ពីផ្ទះវិញលោកទៅឈរ
សូត្រធម៌ដំបូរ គឺបង្សុកូលរំកិលសព ។
លុះពេលហែចេញទៅ គឺគេត្រូវធ្វើបែបគ្រប់
ដើរអមមុខក្រោយសព លោកប្រាំអង្គគង់ស្វាធ្យាយ ។
មួយអង្គសូត្រអភិធម្ម បួនអង្គអមសពមិនឆ្ងាយ
ទ្រង់តាំងហឫទ័យថ្វាយ ចំពោះសពសូត្រមាតិកា ។
លុះហែខ្មោចទៅដល់ ប្រទក្សិណទីបាឆា
ដាក់លើជើងថ្កណា មុនបូជាបង្សុកូលទៀត ។

ពាក្យពន្យល់-. អនិច្ចកម្ម = ស្លាប់ ។ ព្រឹទ្ធា = ចាស់ពីបូរាណ ។

ចំអាស: = ខាងជំរះរូបអស្សុកដែលទើបនឹង

ស្លាប់ ។ ស្នប: សំពត់សដែលរុំរូបខ្មោច ។

មញ្ជូស= ការមានសណ្ឋានជាហឹបសំរាប់ដាក់
សាកសពមនុស្ស ។ កេសី, សក់ ។ បវរ:
(ម. ថ. វ៉ី) ប្រសើរ ។ ស្វាធ្យាយៈសូត្រ ។ អតិ
ធម្ម = (ម. ថ. ធ័ម) ធម៌ក្រៃលែង, ធម៌ល្អិត ។

៦- ពេលឈប់សម្រាករៀន

កូនសិស្សរៀនសូត្រវិទ្យាសាស្ត្រ ច្រើនណាស់នាំឲ្យវិឃ្នការណ៍
ពេលឈប់សម្រាករៀនសិក្សា រាជការកំណត់ពីរខែពិត ។
ដើម្បីលំហែលំហើយកាយ សប្បាយរីករាយផ្លូវគំនិត
វិស្សមកាលមានកំរិត គិតពីដប់បួនកក្កដា ។
រៀងរាបដរាបអន្លើវក្រែ ដល់ថ្ងៃដប់មួយខែកញ្ញា
សម្រាកវិហាររយាត្រា ទៅកាន់គ្រឹះហាខ្លួនទីទៃ ។
ដើម្បីសក្ការសម្មាន សន្ដានព្រៀងលានឯនាយនៃ
ជួយធ្វើការងារកិច្ចប្រពៃ ក្រដ៏ដកស្ទូងតាមធម្មតា ។
ខ្លះក៏មិនទៅនៅចាំពេញ ចាំរៀនទន្ទេញតាមប្រាថ្នា
ផុតពេលទំនេរទ្វេមាសា ចូលកាន់សាលាធម្មតាវិញ ។
ជួបជុំកូនសិស្សទាំងប៉ុន្មាន មកពីគ្រឹះស្ថានមូលពាសពេញ

ចាប់រៀនសិក្សាសូត្រទន្ទេញ   បំពេញវិទ្យាជានិរន្តរ៍ ។

ពាក្យពន្យល់ - វិទ្យាសាស្ត្រៈគម្ពីរប្រាប់វិជ្ជាផ្សេង ៗ ។

វឌ្ឍិការណ៍ = ហេតុដែលនាំឲ្យមានសេចក្ដីចំរើន ។

វិស្រមមាសៈ (ម.ថ វិស្រៈ-មៈ-មាសៈ)

សម្រាករៀន ។ វិហារយាត្រាៈ (វិហារៈយាត្រា)

ការដើរលេងសប្បាយ ។

សក្ការសម្មានៈ (ម.ថ សក្ការៈសៈម៉ានៈ) សេចក្ដីគប់គាន, សេចក្ដីគួរសម ។ ទ្វេមាសា = (ម.ថ ទ្វេ = ពីរ) ពីរខែ ។ និរន្តរ៍ = (ម.ថ និរន់ដរ) ដែលឥតមានបន្ទោះ, រកពេលគ្មាន ។

រោងពុម្ពខ្មែរ